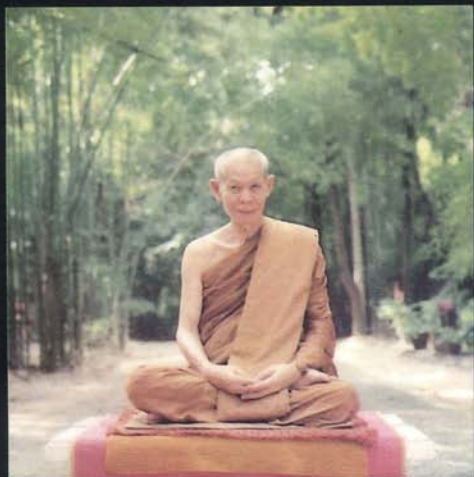
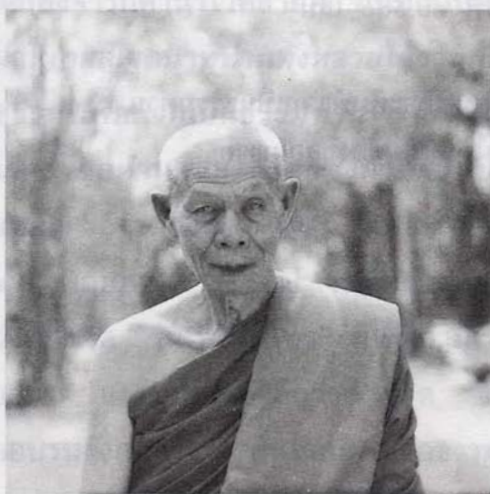

จิ น ธิ ย ปุ ข า

๒ ๕ ๔ ๓

คำนำ

จ า นี ย ปุ ข า

๒ ๕ ๔ ๓

ด้วยเจตนามุ่งกันที่จะสืบสานมรดกธรรมนี้ "จานิย-
ปุชา ๒๕๔๓" จึงยังมีสืบต่อ และคงจะมี จานิยปุชา ๒๕๔๔,
๒๕๔๕ ... คือไม่เลิกนานเท่าไรนัก จนกว่าจะหมดเหตุปัจจัย

ที่ควรสืบสานมรดกธรรมนี้ต่อไป
© ๒๕๔๓ โดย จานิยปุชา ๒๕๔๓
สงวนลิขสิทธิ์ โดย จานิยปุชา ๒๕๔๓

จานียปูชา ๒๕๔๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ท่านผู้ใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

โปรดพิมพ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

หากพิมพ์เพื่อจำหน่าย ขอสงวนสิทธิ

ก ๕ ปู ๕ มิ ๕ ต
๑ ๖ ๖ ๗

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ **ชวนพิมพ์** ๔๖๕ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๘๑๐๕๔๑, ๒๘๑๓๔๘๐, ๒๘๒๒๑๑๔, แฟกซ์ ๒๘๑๓๔๘๑ นายจิรจัน ศรีสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๔๓

คำนำ

“จานียปูชา ๒๕๔๓” เป็น “จานียปูชา” ฉบับแรกที่ปราศจากคำนำของหลวงพ่อ ซึ่งหากท่านยังครองขันธอยู่ ท่านก็คงจารึกคำนำไว้คล้ายๆ กันทุกฉบับว่า “ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเพื่อแจกเป็นธรรมทาน เนื่องในงานครบรอบวันเกิด ขอท่านที่แสดงออกซึ่งน้ำใจอันเป็นกุศลจงเจริญยิ่งเทอญ”

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ วันที่หลวงพ่อละสังขาร เราารู้สึกว่าเราขาด “ร่มโพธิ์ร่มไทร” ที่ให้ความเมตตาและความอบอุ่นใจ แต่เราไม่เคยรู้สึกที่เราขาด “ธรรม” ที่หลวงพ่อบรมสั่งสอนไว้ “สิ้นโลกยังเหลือธรรม” ฉันทใดเมื่อสังขารร่างกายของหลวงพ่อดังดับไปตามกฎธรรมชาติแต่ธรรมซึ่งกลั่นกรองจากจิตที่บริสุทธิ์หลุดพ้นมิได้สูญสิ้นไปด้วย

ด้วยเจตนามุ่งมั่นที่จะสืบสานมรดกธรรมนี้ “จานียปูชา ๒๕๔๓” จึงยังมีสืบต่อ และคงจะมี จานียปูชา ๒๕๔๔, ๒๕๔๕ ... ต่อกันอีกนานเท่าไร จนกว่าจะหมดเหตุปัจจัยที่จะทำให้เราสามารถทำงานต่อไปได้

ขอบันทึกความรู้สึกแทนหลวงพ่อก็คงหนึ่งว่า
“ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของคณะศิษยานุศิษย์ที่ร่วม
กันสานต่อมรดกธรรมของหลวงพ่อ”

หวังว่ามรดกธรรมนี้คงได้รับการน้อมนำไปสู่การ
ปฏิบัติจนได้รับผลเป็นปฏิเวธ ดังที่หลวงพ่อฝากฝังไว้ว่า
“การเรียนธรรมะก็ดี การศึกษาธรรมะก็ดี ถ้าปราศจาก
การปฏิบัติอย่างจริงจังแล้ว ผลที่จะพึงเกิดขึ้นจากการ
ปฏิบัตินั้นย่อมไม่มี”

สารบัญ

หน้า

เกร็ดธรรม ๑

ธรรมปฏิบัติวิสัชนา ๑๙

นานาปัญหาธรรม ๖๙

เก รีด ธรรม

เราไหว้พ่อไหว้แม่ไม่ได้ อย่าไปไหว้พระ...

ถ้าพ่อแม่ของเรายังไม่อัม

อย่าไปเที่ยวหาเลี้ยงพระให้อัม

ของดีๆ ขนไปให้พระกินหมด

ให้พ่อแม่อดอยาก นีตกรรกกัณหมด

อาจารย์โหวท

หลวงปู่ดูลย์ท่านเทศน์เอาไว้ว่า เฟ่งเข้ามาดูข้างใน
รู้ข้างใน เป็นมรรค รู้นอกเป็นสมุทัย รู้ในแล้วมันมายก
โทษตัวเอง เฟ่งโทษตัวเอง แก่ไขแต่ตัวเอง ถ้ามองออก
ไปข้างนอก ไปมองเห็นความประพฤติกคนอื่น ที่ไม่ถูกหูก
ตาเกาะกะ ก็ยกโทษแต่คนอื่น

หลวงปู่ตื้อนี่ไปเห็นต้นมะขามป้อม เอาตีนถีบ ต้น
ขนาดแขน ลูกมันตก ตีนถีบมันหล่นลงมาแล้วเก็บมาฉัน
เลย แต่หลวงปู่มันบอกว่า ใครอย่าไปดูถูกท่านตื้อนะ “ท่าน
ตื้อเป็นพระเถระ” อย่างนี้เป็นต้น

หัวใจโหวทของพระอาจารย์มั่น ท่านว่า “อย่า
ปล่อยให้อจิตอยู่ว่าง” ความหมายของท่านคือ ๑. อย่าให้
ว่างจากการกำหนดรู้ ๒. อย่าให้ว่างจากอารมณ์อันเป็น
กุศล ส่วนของท่านอาจารย์มั่น “อย่าไปว่าให้เขา ทัศนะ
ของเขาเป็นอย่างนั้น” วิสัยของพระโสดาบัน ใครพูดมา
ฉันฟังได้หมด ดีฉันฟังได้ ชั่วฉันฟังได้ ฉันจะเอาหรือไม่
เอานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

หัดเป็นพระโสดาบัน

เราจะทำอะไร จะพูดอะไร จะคิดอะไร พยายามอย่าให้มันมีความรู้สึกลบหลู่ดูหมิ่นครูบาอาจารย์และคนอื่น มาณะความถือตนถือตัวนี้ ภูมิของอหัตมรรค เป็นตัวตัดขาด มาณะความถือตนถือตัวมันเป็นกิเลสละเอียดพอสมควร พระอนาคามีก็จะไม่ขาด โน่น! ต้องภูมิอหัตมรรคจึงจะได้ขาด

พยายามหัดเป็นพระโสดาบัน โส-ตะ-บัน-นะ แปลว่าผู้ถึงซึ่งการฟัง ใครพูดดีฉันก็ฟังได้ พูดเสียฉันก็ฟังได้ แต่ฉันจะเอาหรือไม่เอาเป็นหน้าที่ของฉันจะพิจารณาโดยเหตุผล โส-ตะ แปลว่า ผู้ฟัง บัน-นะ แปลว่า ถึงแล้ว ซึ่งการฟัง รวมความว่า ผู้รับฟัง ไปตรงกับมารยาทของสังคมาว่า เคารพมติของผู้พูด

ท่านอาจารย์วัน เพื่อนหลวงพ่อ ลูกศิษย์ท่านวิพากษ์วิจารณ์กรรมฐานคณะนั้นกรรมฐานคณะนี้ ท่านนั่งฟังเฉย พอท่านจะพูดท่านก็ว่า "ทัศนะของเขาเป็นอย่างนั้น ความเห็นของเขเป็นอย่างนั้น อย่าไปขัดคอเขา" นี่แสดงว่าท่านผู้นี้รู้แจ้งเห็นจริงในธรรม ถ้าใครพูดมาไม่ถูกหูเรา เราเถียงคอเป็นเอ็น นั้นยังใช้ไม่ได้

พระพ่อ - พระแม่

พระท่านสอนให้เราบำเพ็ญทาน เราก็ทำ แต่ส่วน
ใหญ่ท่านจะสอนให้เราไปทำทานกับวัด หลวงพ่อจะสอน
ให้คนทำทานกับพ่อกับแม่ ถ้าเราไหว้พ่อไหว้แม่ไม่ได้ อย่า
ไปไหว้พระ มันไม่มีประโยชน์ เราต้องกราบพ่อกราบแม่
เราได้เราจึงไปกราบพระ ถ้าพ่อแม่ของเรายังไม่อ้ม อย่า
ไปเที่ยวหาเลี้ยงพระให้อ้ม ถ้าเราจะเลี้ยงพระให้อ้มเราต้อง
เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ให้อ้มด้วย ของดีๆ ขนไปให้พระกินหมด
ให้พ่อแม่อดอยากนี้ตกนรกกันหมด เพราะฉะนั้นต้องเลี้ยง
พ่อเลี้ยงแม่

ศีลแม่บท

ลัทธิธรรมนิยมประเพณีของสังคมก็เป็นสิ่งที่เรา
ไม่ควรมองข้าม ศาสนาพุทธในประเทศไทยทรงอยู่ได้
เพราะศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพุทธเป็นปรัชญาชั้นสูง มี
แต่ปรมาตมธรรม ระเบียบและวิธีการต่างๆ แม้แต่วินัย ก็
เป็นจารีตประเพณีสืบเนื่องมาจากศาสนาพราหมณ์ ศีลที่
พระพุทธเจ้ายอมรับเอามาเป็นข้อปฏิบัติของพุทธบริษัทที่
เป็นไปตามกฎความจริงและกฎของธรรมชาติ มีแต่ศีล ๕
ข้อเท่านั้น ที่นี้ถ้าใครละเมิดศีล ๕ ข้อแล้วตกนรกทันที

คฤหัสถ์กินข้าวเย็นไม่บาป แต่เมื่อพระไปกินข้าวเย็นบาป
ทันที ต้องอาบัติปาจิตติย เพราะศีล ๘, ๑๐, ๒๒๗ พระ
พุทธเจ้าทรงบัญญัติเอาไว้เพื่ออบรมนิสัยของผู้ปฏิบัติให้
ละเอียดยิ่งๆ ขึ้นไป ผู้มาปฏิบัติตนอยู่ในระดับนี้ ต้อง
ปฏิบัติตามระเบียบนี้ มันจึงจะเป็นอย่างนี้ แต่คฤหัสถ์จะ
ปฏิบัติก็ได้ไม่ปฏิบัติก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักของศีล ๕

เรานึกว่าเรามีศีลมากๆ (๒๒๗) เราตบยุงตายไป
ตัวหนึ่งเป็นอาบัติปาจิตติย ถ้าเรานึกว่าเราฆ่าสัตว์
เสร็จงานแล้วแสดงอาบัติเอาได้... มันก็อยู่ไม่ได้.... เพราะ
ปาณาติบาต มันอยู่ในกฎของศีล ๕ ศีล ๕ ขาดแล้วมัน
ขาดความเป็นมนุษย์ ผู้ที่จะเป็นมนุษย์สมบูรณ์สมควรแก่
มรรคผลนิพพาน ควรแก่คุณธรรมสูงขึ้นไป ตั้งแต่ศีล ๘,
๑๐, ๒๒๗ ต้องมีศีล ๕ เป็นพื้นฐาน ผู้ปฏิบัติตนเป็น
เพศสมณะ แต่ไม่มีศีล ๕ ศีล ๒๒๗ มันก็พังอยู่ไม่ได้
เพราะศีลที่เป็นแม่บทมันขาดแล้ว

เมื่อเร็วๆ นี้ มีอุบาสิกาสาวคนหนึ่งมาเล่าให้ฟังว่า
เมื่อก่อนนี้หนูภาวนาแล้วจิตสงบ สว่าง รู้ ตื่น เบิกบานดี
อยู่มาวันหนึ่ง ภาวนาจิตมันสว่างขึ้นมา มันมองเห็นเลข
ห่วยเบอร์ เลยไปซื้อ แล้วก็ถูก ภายหลังมาภาวนาแล้วไม่
เป็นอย่างนั้นอีก ทำให้มันเป็นอย่างนั้น เขากถามอย่างนั้น

หลวงพ่อก็เลยบอกว่ามันผิดศีล ๕ ข้ออทินนาทาน เพราะ
การเล่นหอยเบอร์นี่ตำรวจเห็นเขาจับ อันใดมันผิดกฎ
หมาย เราไปทำเข้ามันผิดศีล มันผิดศีลข้ออทินนาทาน
ไปลักเล่นหอยเบอร์ เป็นอาการแห่งขโมย

ศีล ๕ เป็นกฎธรรมชาติ

กิเลสแม้ว่ายังไม่หมด โลก โกรธ หลง ยังมีอยู่ ผู้
มีศีลเขาจะใช้กิเลสให้ถูกทาง พอจิตคิดจะทำผิดขึ้นมา
ปั๊บ! มันจะได้สติระลึกว่าสิ่งนี้ไม่ควรแก่เรา แล้วมันจะหยุด
ทันที เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมนี้ต้องให้จิตเป็นไป
เองโดยอัตโนมัติ อย่าไปแต่ง แต่ว่าให้มันคงในการฝึกสติ
สติรู้ๆ จิตระลึกในสิ่งใดให้มีสติรู้อยู่กับสิ่งนั้นตลอดเวลา
แล้วเราจะได้หลักปฏิบัติซึ่งไม่ขัดต่อการทำงาน ในเมือง
ไทยนี้เขาสอนกันว่า ผู้ภาวนาต้องสละกิจการงานหมดทุก
สิ่งทุกอย่าง ภาวนาคือทำได้แต่ในวัดอย่างเดียวเท่านั้น ไป
สอนคนให้เข้าใจผิดหมด คนที่เรียนหนังสือสูงๆ เรียนจบ
ปริญญามา ทุกคนฝึกสมาธิมาแล้วทั้งนั้นแหละ ไม่มีสมาธิ
เรียนจบปริญญามาได้อย่างไร ไม่มีสมาธิทำงานใหญ่โต
ได้อย่างไร

สมาธิเป็นหลักธรรมสาธารณะทั่วไป ไม่สังกัด
ศาสนาและลัทธิใดๆ ทั้งสิ้น ผู้ไม่มีศาสนาก็ทำสมาธิได้

แต่ความแตกต่างมันอยู่ตรงศีลเท่านั้น ในศาสนาคริสต์ เขาก็มีศีลของเขา ๑๐ ข้อ ในศาสนาพุทธมีศีลเบื้องต้น ๕ ข้อ ศีลปาณาติบาตของศาสนาพุทธ ฆ่าคน ฆ่าสัตว์ บาปทั้งนั้น แต่ศาสนาคริสต์ฆ่าสัตว์เป็นอาหารไม่เป็นบาป เพราะพวกนี้มันเกิดมาเป็นอาหารของมนุษย์ เขาว่าอย่างนี้ อันนั้นเป็นความเข้าใจของเขา แต่แท้ที่จริงขึ้นชื่อว่าการฆ่า ไม่ว่าสัตว์เดรัจฉานหรือมนุษย์ บาปด้วยกันทั้งนั้น อย่างศาสนาคริสต์ว่าล้างบาปๆ เราไปตำหนิเขาว่าบาปที่ทำแล้วจะล้างได้อย่างไร เราไม่เข้าใจในความหมายของเขา ล้างบาปนี้เหมือนกับพระแสดงอาบัติเป็นการสารภาพบาปเมื่อเราได้ทำผิดอย่างนั้นๆ ต่อไปนี้เราจะสำรวจไม่ทำอีกแล้ว มันผิดเพียงแค่นั้นเอง เราในฐานะคนต่างศาสนา ก็ไปหาจุดด้อยของเขา ยกเป็นปัญหาขึ้นมาโจมตี อย่างของเขาก็หาจุดด้อยของเราเป็นจุดโจมตีอีกเหมือนกัน

เขาเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกสร้างมนุษย์ เขามาพูดว่าพระพุทธเจ้าของเราเป็นแต่เพียงผู้มาประกาศธรรมะเท่านั้นเอง ไม่ใช่ผู้วิเศษอะไร และก็ไม่สามารถสร้างอะไรขึ้นมาได้ในโลกนี้ เขาว่าอย่างนั้น มันก็ถูกต้องอย่างที่เขาวา เพราะว่าพระพุทธเจ้าท่านก็ไม่เคยประกาศว่าท่านสร้างอะไร แต่ประกาศและยืนยันว่าเราสามารถรู้

ความจริงของธรรมชาติและกฎของธรรมชาติ กายกับใจ
เป็นสภาวะธรรม สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมเป็นสภาวะ-
ธรรม สิ่งนี้คือธรรมชาติ ที่นี้ธรรมชาติทุกสิ่งทุกอย่างต้อง
มีกฎประจำ กฎธรรมชาติ สิ่งที่ว่านี้ก็คือ เกิดขึ้น ทรงอยู่
สลายตัว ภาษาทางแขกเรียกว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ศีล ๕ พาพันธภัย

ถ้าเราจะปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ศีล ๕ ข้อนี้เป็นเรื่อง
สำคัญมาก คฤหัสถ์กินข้าวเย็น ไม่มีในคัมภีร์ใดที่พระ
พุทธเจ้าเทศน์เอาไว้ว่าตกนรก ถ้าหากละเมิดศีล ๕ ข้อ
ข้อใดข้อหนึ่งละตกนรกทันที ทำไมพระพุทธเจ้าจึงสอน
ให้รักษาศีล ๕ โดยวิสัยของพระพุทธเจ้า ทรงไว้ซึ่งพระ
กรุณาคุณ พระองค์ทรงปรารถนาให้มนุษย์มีความรักกัน
นี่คือคำตอบ รักษาศีล ๕ ไปทำไม ต้องการความรัก
ความรักที่เกิดขึ้นจากคุณธรรม เป็นความรักที่ประกอบไป
ด้วยความเมตตาปราณี รักได้ทุกคน เมื่อเรามีศีล ๕ ศีล ๕
ก็เป็นคุณธรรมประกันความปลอดภัยของสังคม การไม่
ฆ่าเป็นการเคารพในสิทธิของผู้อื่น การไม่ลักขโมยเป็น
การเคารพในสิทธิของคนอื่น กาเมสุมิฉนจาร มุสาวาท
ก็เคารพในสิทธิของผู้อื่น สุราไม่มัวเมา เคารพในสิทธิ

ของตัวเองและผู้อื่นด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เป็นมูลฐานให้
เกิดระบอบประชาธิปไตย

เพราะฉะนั้น ในเมื่อมีศีล ๕ แล้วก็ไม่ต้องกังวล
เป็นการตัดกรรมตัดเวร เมื่อเราไม่ฆ่าใคร ใครหนอจะมา
คิดฆ่าเรา เมื่อเราไม่เบียดเบียนข่มเหงรังแก ใครหนอจะ
มาคิดร้ายต่อเรา เราก็ออยู่สบาย อยู่ปาก็สบาย

คนมีศีลบริสุทธิ์นี้ แม้แต่เสือมันก็ไมกัด หลวงตา
สนอยู่เมืองอุบลเมื่อก่อนนี้ เดิมทีเดียวท่านเป็นนักเลงโต
ขนาดจับปล้นชั้นเสือ ภายหลังมากลับอกกลับใจ นึกถึงบาป
บุญคุณโทษ เพราะไปติดคุกอยู่ ๑๔ ปี พอออกจากตาราง
ไปยกมือไหว้ขอบริหารเขา บอกว่า โอ๊ย เพิ่งออกจากคุก
มาเดี๋ยวนี้ อยากจะบวช ไม่มีบริหารจะบวช ขอบริหารไป
บวชหน่อย คนขายบริหารก็จัดให้ ถ้าไม่ให้ก็กลัวมันจะ
มาทำร้ายเอา พอได้แล้วแกก็ไปหาอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์ก็
บวชให้ด้วยความจำใจเหมือนกัน พอบวชแล้วท่านก็ศึกษา
พระธรรมวินัยข้อวัตรปฏิบัติ พอมีความรู้ความเข้าใจพอ
สมควรแล้วไปรุดงค์อยู่ในดงบังก็อี่ ดงบังก็มียาณาเขตตั้ง
แต่อำเภ่อำนาจเจริญไปถึงอำเภอมุกดาหาร เมื่อก่อน
ทางรถยนต์ก็ไม่มี มีแต่ทางเดินเท้า มีคนไปสร้างกรง
เอาไว้ เอาไม้เป็นท่อนๆ ไปฝังๆ เรียงกัน จนสัตว์ใหญ่ๆ

เข้าไม่ได้ ใครเดินทางมาจะต้องรีบเร่งให้ถึงที่ตรงนั้น มา
นอนอยู่ในกรงนั้น มิฉะนั้นเสือมันเอาไปกินหมด ที่นี้
หลวงตาसनแกไป แกก็ไปนอนอยู่บนก้อนหิน กลดไม่กาง
เดือนหงายๆ ตกกลางคืนเสือมันออกมาเป็นฝูง ท่านก็
บอกว่า “เสือเอ๊ย! ... มากินมันเสีย บักอันนี้มันเป็นโจร
ฆ่าผู้ฆ่าคนมามากแล้ว มากินเสียให้มันหมดกรรมหมด
เวรไปหน่อย” เสือมันก็ไม่กิน ท่านบอกว่า ธรรมดาเสือ
เมื่อมันเห็นคนเห็นสัตว์มันจะหมอบทำท่าขู่ แต่นี่มันมา
แล้วมานั่งเฝ้าเหมือนหมาเฝ้าบ้าน นั่งยองๆ เหมือนหมา
นั่งเฝ้าบ้าน บางตัวเดินไปหัวมันสูงกว่าหัวเรา เวลามัน
นั่งอยู่ ท่านเดินเข้าไปหามัน จะเอามือไปตบหัวมัน มันก็
กระโดดเข้าป่าไป แทนที่มันจะกัดท่าน มันไม่กัด ท่าน
จึงมาพูดเล่นๆ ตลกๆ ว่า “เออ! ไช้ของที่เราสละทิ้งแล้ว
นี้ แม้แต่สัตว์เดรัจฉานมันก็ไม่เอา ของทิ้งแล้ว”

เพราะฉะนั้น ศีลนี้เป็นหลักธรรมประกันความ
ปลอดภัย ตัดกรรมตัดเวร ตัดผลเพิ่มของบาปกรรม ทอน
กำลังกิเลส

แสวงหาอย่างมีขอบเขต

ธรรมชาติของสังคม สังคมทั้งหลายตกอยู่ใน
อำนาจของโลกธรรม ความมีลาภ เสื่อมลาภ ความมียศ

เสื่อมยศ มีสุข ทุกข์ สรรเสริญ นินทา สิ่งเหล่านี้ทุกคน
มีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหา

เราจะแสวงหาอย่างไร ในฐานะที่เราเป็นนักปฏิบัติ
เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า พระองค์ให้เรามั่นคงใน
ศีล ๕ ข้อ ความโลภ ความโกรธ ความหลงมีอยู่ เป็น
สิ่งกระตุ้นเตือนความรู้สึกของเราให้มีความทะเยอทะยาน
ในความอยากได้อย่างติดอยากมีอยากเป็น แต่ความทะเยอ
ทะยานนั้นต้องมีขอบเขต ขอบเขตคืออะไร ขอบเขตก็คือ
ศีล ๕ ข้อนั่นเอง เพราะฉะนั้น ศีล ๕ ข้อเป็นศีลที่พระ
พุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นตามกฎหมายของธรรมชาติ

เรามีกายกับใจ ในกายของเรามีใจเป็นใหญ่ ใจ
เป็นผู้บงการให้กายทำทุกสิ่งทุกอย่าง ให้วาจาพูดทุกสิ่ง
ทุกอย่าง ในเมื่อใจเป็นผู้บงการแล้ว กายทำอะไรลงไป พูด
อะไรออกไป ใจเขาจะเก็บเอาไว้โดยอัตโนมัติ เขาจะเก็บ
ผลงานของเขานั้นเก็บเอาไว้ การทำบาปทำกรรมต่างๆ นี้
ที่ว่าเป็นบาปเป็นกรรม ควรสังวรระวัง ควรดเว้น ควร
ระวังรักษา มีแต่ละเมิดศีล ๕ ข้อเท่านั้น ศีล ๕ ข้อนี้เป็น
กฎธรรมชาติ คนศาสนาพุทธทำก็บาป ศาสนาคริสต์ทำก็
บาป คนไม่มีศาสนาทำก็บาป บาปตัวนี้ใครเป็นผู้แต่ง
ใครเป็นผู้สร้างขึ้น ไม่มีใครแต่ง ไม่มีใครสร้าง เป็นสิทธิ
หน้าที่ของแต่ละบุคคลสร้างขึ้นมาเอง เพราะเป็นผลงาน

ของตัวเองที่ท่าลงไป ในเมื่อเป็นผลงานที่ทำลงไปโดยใจ
เป็นผู้สั่ง ใจเขาจะต้องเก็บผลงานนั้นไว้โดยกฎธรรมชาติ
ของเขา อย่างสมมุติว่าเราไปฆ่าใครตายสักคนหนึ่ง เรา
นึกว่าเราทำเล่นๆ เราไม่ต้องการผลงาน มันก็หลีกเลียง
ไม่ได้ มันจะต้องวิ่งเข้ามา เป็นผลงานที่เก็บเอาไว้ภายในใจ

สำคัญที่ใจ

บางคนทำอะไรมีพิธีรีตองอย่างเคร่ง แต่ว่าใจไป
อยู่ที่อื่น มันก็ไม่เกิดประโยชน์ ก็เหมือนๆ กับอีตา ๒ คน
เป็นเพื่อนทอดแหด้วยกัน เขาทำบุญมหาชาติ เลิกทอด
แหสักวันเถอะ ไปเอาบุญกับเขาบ้าง ฉันไม่ไปหรอก ฉัน
จะไปทอดแห เออ..ถ้าฉันไปซะ ฉันจะไปพึ่งเทศน์ ไ้หม่อ
พึ่งเทศน์ เขาตีฆ้องมโหรี.. โอ๊ย.. พวกเราเอาปลาตัวใหญ่ๆ
ไปหมดแล้วน้อ ไ้เจ้าหม่อทอดแหยกมือไหว้ สา..ธุ นึก
ถึงบุญถึงกุศล เวลาตายไปแล้ว หม่อไปพึ่งเทศน์ดกนรก
หม่อทอดแหขึ้นสวรรค์ นิยายปรัมปรานี้ ท่านว่าไว้เพื่อ
สอนเป็นคติเตือนใจให้พิจารณา อย่าทำอะไรอย่างมลาย

เข้าใจให้ถูก

ถ้าใครยังคิดว่าสมาธิต้องนั่งขัดสมาธิหลับตาภาวนา คนนั้นยังโง่อยู่ ถ้าผู้ใดเข้าใจว่าสมาธิเราทำได้ตลอดเวลา ทุกลมหายใจ ผู้นั้นเข้าใจถูก สมาธิคือการกำหนดสติรู้อยู่ในชีวิตประจำวัน ในปัจจุบันตลอดเวลา เมื่อเรามีสติรู้อยู่ตลอดเวลาว่าเราทำอะไร มันไม่ใช่ความประมาท เราปฏิบัติธรรมหามรุ่งหามค่ำ ผลลัพธ์ที่เราต้องการคือความมีสติอย่างเดี่ยวเท่านั้น เราสร้างสติเพื่ออะไร เพื่อให้จิตใจของเรามีความเข้มแข็ง ถ้าเรามีสติแล้วจิตของเราแข็งเหมือนเหล็กกล้า

งานศพที่เป็นบุญ

งานศพที่ดีที่สุด..ที่ถูกต้องที่สุด เป็นบุญกับคนตายที่สุด ส่วนอามิสก็ทำบุญอุทิศให้ ส่วนที่ดีที่สุดสวดมนต์ภาวนา แผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้ แล้วจาริตประเพณีอะไรที่มันเอิกเกริกที่นอกเหนือไปจากทางบุญนั้น ถ้าเราตัดออกได้ยิ่งดี เช่น มหรสพมาฉลองในงานศพ อะไรต่างๆ เป็นต้น

ตรวจสอบด้วยเมตตาดีกว่านินทาว่าร้าย

การตรวจสอบไม่ใช่การลบหลู่ดูหมิ่น การตรวจสอบไม่ใช่เรื่องจับผิด ถ้าเห็นอะไรที่ผิดพลาดไม่สมควร เราพุทธบริษัทก็กล่าวตักเตือนกันได้ด้วยความเมตตา สงสาร แต่อย่าไปติฉินนินทา ถ้าติฉินนินทาแล้วบาป แต่ว่าการตักเตือนครูบาอาจารย์หรือผู้หลักผู้ใหญ่ อย่าไปตักเตือนโดยตรง ใช้วิธีถามปัญหา พระทำอย่างนั้นๆ ผิดหรือเปล่า ถ้ามันไปตรงกับความประพฤติของท่าน ถ้าท่านหวังดีต่อพระธรรมวินัย ท่านรู้สึกเอง คือว่าความผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ นี่ อย่าว่าแต่ปุณณ พระอรหันต์ก็ยังผิด นิสัยวาสนาพระสาวกละไม่ได้เด็ดขาด มีพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น พระสารีบุตรอรหันต์เดินตามหลังพระพุทธเจ้าไป ทุกองค์เขาเดินลุยน้ำไป แต่ร่องน้ำมันพอกระโดดข้ามได้ พอถึงพระสารีบุตรกระโดดข้ามปั๊บ พระภิกษุกระโดดนี้มันเป็นอาบัติทุกกฏ ที่นี้พระพุทธเจ้าหันมาทัก สารีบุตรนี่เคยเป็นลิงมาแต่ชาติก่อน นิสัยลิงยังติดอยู่ ท่านก็เทศน์ว่า นิสัยวาสนาพระสาวกละไม่ได้เด็ดขาด มีพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น

ความรักคือยอดปรารถนาของสังคม

ศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าสอนให้เราสร้างความรัก ความเมตตาปราณี จุดแรกที่สุดนี้ให้สร้างความรักก่อน ทำให้จึงต้องสร้างความรัก คนเรารักกันแล้วมันจับมือกัน ช่วยกันสร้างสรรค์ประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญ ในทาง คณะสงฆ์ ถ้าคณะสงฆ์มีความรัก ความเมตตาปราณีกัน ก็ร่วมกันทำงานพระศาสนาให้เจริญ เพราะฉะนั้นความรัก จึงเป็นยอดปรารถนาของสังคม ที่นี้ในวงการหนึ่งๆ สถาบันหนึ่งๆ ถ้าเราไปรุมเกลียดคนสักคนหนึ่ง หรือคน ทั้งหลายต่างคนต่างเกลียดชังหน้ากัน ชวนกันทำงานมัน ก็ไม่ร่วมมือกัน ที่นี้สิ่งที่จะได้รับคืออะไร บ้านเมืองล่มจม คณะสงฆ์ต่างคนต่างขัดผลประโยชน์กัน ต่างทะเลาะวิวาท กัน ผลลัพธ์คืออะไร คือศาสนาล่มจม นี่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธ เราควรจะคิดให้มากๆ

อย่านับชั้นสมาธิ

สมาธิมีชั้นเดียว คือสมาธิ มันจะก้าวไประดับไหน ก็คือสมาธิอันเดียว อย่าไปนับชั้นนับตอนอะไร ขอให้มันเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วเราละบาปได้หรือเปล่า ศีล ๕ เราบริสุทธิ์หรือเปล่า เอากันที่ตรงนี้เป็นเครื่องตัดสิน

เรื่องของสมาธิใครจะไปถึงขั้นใดตอนใด ถ้าจิตไม่บริสุทธิ์
ไม่มีทาง

ในสังคมของพุทธบริษัทที่เราต้องวุ่นวายกันอยู่นี้
เพราะศีลมันไม่เสมอกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจ้าพระ
สงฆ์นี้ องค์หนึ่งกินนมตอนเย็นได้ แต่อีกองค์หนึ่งกินไม่ได้
พอมาเจอกันเข้าท่านก็เถียงกัน องค์หนึ่งจับจ่ายใช้สอย
ด้วยมือตนเองไม่ได้ แต่อีกองค์หนึ่งทำได้ มาเจอกันเข้า
ท่านก็เถียงกัน เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการปกครองบ้านเมือง
ปกครองศาสนา บ้านเมืองกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นแหละ
เป็นหลักสำคัญ ทางศาสนา ศีลคือวินัยเป็นหลักสำคัญ
กฎหมายก็ดี ศีลคือวินัยก็ดี เป็นหลักที่เราจะปรับความ
ประพฤติกให้มีพื้นฐานเท่าเทียมกัน ถ้าเราไปยิ่งหย่อนกว่า
กันแล้วก็มีการปรักปรำกัน

แต่ทางกฎหมายปกครองบ้านเมือง ในเมื่อมีคดี
เกิดขึ้นก็ต้องมีโจทก์มีจำเลย มีหลักฐานพยาน แต่ศีลคือ
วินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัตินี้ ตัวเองเป็นโจทก์ตัวเอง
ตัวเองเป็นจำเลยตัวเอง ตัวเองเป็นหลักฐานพยานตัวเอง
คือตัวเองต้องพิจารณาตัวเองว่ามีความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์
เพราะฉะนั้น เราปฏิบัติสมาธิ จิตของเราจะไปถึงสมาธิขั้น
ใดตอนใด ก็ขั้นที่ตอนก็ตาม ผลลัพธ์ก็คือว่าเราละความชั่ว
ได้ นี่มันอยู่ที่ตรงนี้ ที่นี้หลักการพิสูจน์ว่าเราละความชั่ว

ได้หรือเปล่า ถ้าสมมติว่าเรามีครอบครัว เราไม่แอบไป
หากำไรนอกบ้าน นั่นแสดงว่าเราบริสุทธิ์แล้ว ดูกันง่าย ๆ
อย่างนี้ อย่าไปดูให้มันลึกลง สำคัญที่ปัจจุบัน

อย่ายึดติด

ฤษัณยามยามตีมันก็มีทั้งคุณทั้งโทษ ที่นี้สังคมเขานิยมกัน เราจะไปขัดขวางเขาก็ไม่ได้ แต่ว่าเขาทำอะไรทำไป แต่เราอย่าไปยึด แม้แต่เขาชวนเข้าโบสถ์คริสต์ อิสลาม เรากราบเราไหว้ได้ แต่เรานึกถึงพระเจ้าของเรา กราบลงที่ไหนก็ถูกพระพุทธเจ้าที่นั่น

ต้นตำรับ

หลักศาสนาพุทธนี้แหละเป็นหลักประชาธิปไตยที่แน่นอนที่สุด แต่คนไทยเราไม่รู้จักเอาคุณค่าจากสิ่งที่ดีมีอยู่ แม้แต่คัมภีร์การศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา ตรรกวิทยา อะไรต่างๆ ที่ฝรั่งพิมพ์หนังสือมาขายให้เรา นี่ มันไปจากคัมภีร์พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาทั้งนั้น

ธรรมปฏิบัติวิไลสนา

ปฏิบัติแล้วไม่ก้าวหน้า เพราะปฏิบัติไม่ถึง
ไม่ถึงขั้นสละชีวิตเพื่อข้อวัตรปฏิบัติ

เราขาดความอดทน

ทำไม่ถึง แล้วก็ทำไม่ถูกต้อง

เพราะฉะนั้นต้องทำให้มาก ๆ

อบรมให้มาก ๆ มันถึงจะก้าวหน้า

ถาม เราไม่ต้องนั่งสมาธิก็ได้ใช่ไหมครับ

ตอบ ไม่ต้องนั่งก็ได้ถ้าหากว่าเรายันฝึกสติ ฝึกสติให้
รู้กับการยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ
พูด คิด จนกระทั่งเป็นอัตโนมัติ เหมือนกับเรา
ไม่ได้ตั้งใจจะสังวรระวัง ไม่ได้ตั้งใจจะดูอะไร
กำหนดอะไร แต่มันรู้ทั่วไปหมด สติมันพร้อม
อันไหนทำแล้วทำให้ใจสงบเยือกเย็น แก้ปัญหา
จิตใจได้ จิตมีแนวโน้มไปทางบุญทางกุศลได้มาก
นั้นแหละถูกต้องแล้ว ไม่ต้องไปกำหนดหมายมัน
หรอก ว่าอะไรผิดอะไรถูก ความผิดความถูกมัน
เป็นความรู้ เอาตัวรู้จริง ตัวรู้จริงนี้มันสำคัญ มา
นับว่าสติคืออะไร สัมปชัญญะคืออะไร โพชฌงค์
คืออะไร นับไปทำไม บ้าเถียงกัน หนักๆ เข้า
เถียงกันไปเถียงกันมา ลบหลู่ดูหมิ่น พวกกันลง
นรกกันหมดทั้งโขงเลย

ถาม ผมไม่เข้าใจว่าการทำสมาธิได้กุศลมากกว่าชนิด
อื่น เป็นเพราะเหตุใด

ตอบ มันเป็นลักษณะที่ว่า ในเมื่อฝึกสมาธิ จิตสงบเป็น
สมาธิ ได้สติ สัมปชัญญะ ได้ความรู้ลึกสำนึกผิด
ชอบชั่วดี แต่ถ้าสมาธิมีพลังงานแล้ว มันทำให้

เกิดปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาคใจของตัวเอง
ได้ดี นี่อานิสงส์อยู่ตรงนี้ ที่ว่ามีอานิสงส์มาก
กว่าสิ่งอื่น ก็เพราะเหตุว่าการทำสมาธิทำให้บรรลุ
มรรคผลนิพพาน

เราจะเข้าถึงธรรมอย่างแท้จริงได้ ก็อาศัย
การทำสมาธิอย่างเดียวเท่านั้น นอกนั้นเป็นแค่
เพียงความตั้งใจ ความละอายต่อสังคม เราไม่
แก้ผ้าเดินตามถนนเพราะความละอายต่อสังคม
นี่ถ้าจะเปรียบเทียบ การทำความดีของเรามันอยู่
ในระดับนี้ ถ้าไม่ทำก็อายหมู่บ้าง อายสังคมบ้าง
ทำนองนี้ คือว่าจิตของเรามันยังไม่ถึงขั้นทำดี
โดยอัตโนมัติ ทีนี้ถ้าเราฝึกจิตให้มีสมาธิ สมาธินี้
จะเป็นพลังงานสนับสนุนเรื่องชีวิตประจำวันของ
เรา อย่างคนมีสมาธิดี มีสติสัมปชัญญะ พอคิด
งานปั๊บ จิตมันจะคิดปั๊บๆๆๆ ของมันไปเอง ถ้า
คนไม่มีสมาธิ ไม่มีสติสัมปชัญญะ พอคิดอะไร
แล้วสมองมันทื่อ งานมันยุ่งก็ว่ามันยุ่ง ในที่สุดก็
เปื่องาน อะไรทำนองนี้

ถาม คนที่ไม่ได้ทำสมาธิก็ไม่สามารถถึงพระนิพพาน
จริงไหมครับ

ตอบ ใช่ ไม่มีทาง

ถาม แล้วสาวกของพระพุทธองค์ในสมัยก่อน

ตอบ สาวกของพระพุทธองค์ในสมัยก่อน เมื่อฟังธรรม
แล้วสมาธิบังเกิดขึ้นในขณะนั้น พวกนั้นเปรียบ
ได้กับดอกบัวที่ไหลพ้นน้ำขึ้นมาแล้ว ธรรมชาติ
ของดอกบัวต้องคอยแสงแดด พอแสงแดดส่อง
มาต้องมันจะเริ่มบาน ที่นี้บารมีของท่านเหล่านั้น
มีพร้อมอยู่แล้ว พอได้ยินธรรมะที่พระพุทธเจ้า
เทศน์เท่านั้นก็บานออกมา

ถาม แสดงว่าชาติก่อนเขาเคยปฏิบัติสมาธิมาแล้วใช่
ไหมครับ

ตอบ เขาปฏิบัติมาแล้ว บำเพ็ญเพียรมาแล้วทั้งนั้น
พวกที่สำเร็จฟังธรรม ๒ คำ ๓ คำ พวกนี้เขา
สร้างบารมีมาพร้อมแล้ว ถ้าหากเขาสร้างมาเพื่อ
เป็นพระพุทธเจ้า เขาก็จะตรัสรู้เอง

ถาม ไม่ทราบว่าเป็นปฏิบัติมานาน จะมีบาปมีกรรมตกนรก
ไหมเจ้าคะ

ตอบ ตราบใดที่เรายังไม่แน่ใจ เราก็ครึ่งผีครึ่งคน ลูกผี
ลูกคน ถ้าหากว่าจิตของเราหนีไปสู่วัตถุไปสู่อารมณ์ธรรม
เองโดยอัตโนมัติ เราก็แน่ใจว่าเราจะไม่ไปอบาย
แต่จะด้วยประการใดก็ตาม ให้พิจารณาถี่ลมาากๆ

ศีล ๕ ข้อ เราได้ละเมิดข้อไหนบ้าง ถ้าเรายัง
ละเมิดข้อนั้นข้อนี้อยู่ มันก็แน่นอนว่าเราจะต้อง
ลงนรก ศีลที่พระพุทธเจ้ารับรองอันเป็นกฎความ
จริงของธรรมชาติจริงๆ มีศีล ๕ ข้อเท่านั้น คน
ที่รักษาศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ข้อไม่ได้ แต่
ไปปฎิญาณตนว่าจะเป็นผู้ประพฤติเช่นนั้น เมื่อ
ปฏิบัติไม่ได้ เป็นบาป หาบาบเข้าใส่ตัวโดยไม่มี
เหตุผล เพราะฉะนั้น ในเมื่อเรายังไม่สามารถ
จะก้าวขึ้นไปเพิ่มศีลให้มากๆ เอากัน ๕ ข้อก่อน

ถาม ถ้าใกล้ตายแล้วค่อยมาภาวนาจะได้หรือไม่

ตอบ ถ้าเราจะไปคิดว่า เออ! ใกล้จะตายแล้วค่อยมา
ภาวนาพุทโธๆ มันภาวนาไม่ได้หรอก เพราะ
ว่าเราไม่มีกุศลเป็นพลังงาน มันก็มีแนวโน้มเป็น
อกุศลเท่านั้น

ถาม การปฏิบัติสมณะกับวิปัสสนา เราจะปฏิบัติอย่างใด
อย่างหนึ่งจะได้หรือไม่

ตอบ ถ้าปฏิบัติแต่เพียงสมณะอย่างเดียว เป็นการเจริญ
สมาธิแบบโยคี แบบฤาษี แต่สมาธิของพระ

พุทธเจ้านี้ปฏิบัติพร้อมกันไปทั้งสมณะและวิปัสสนา
วิธีปฏิบัติสมณะและวิปัสสนาพร้อมกันไปในนั้นทำ
อย่างนี้

ประการที่ ๑ เมื่อท่านบริกรรมภาวนา
พุทโธๆ อยู่ พอลืมท่านทิ้งพุทโธ บ๊ีบ! ไปคิด
อย่างอื่น ปล่อยให้มันคิดไป ทำสติตามรู้ไป

ประการที่ ๒ ถ้าใครสามารถทำสมาธิให้
สงบนิ่งลงถึงอัปนาสมาธิ หรือได้ฌานชั้นที่ ๔
จิตไปสงบ นิ่ง ว่างอยู่เฉยๆ ไม่มีความรู้เกิดขึ้น
เมื่อจิตถอนออกมาจากฌาน พอลืมผัสรู้ว่ามีกาย
แล้ว จิตย่อมมีความคิด เมื่อความคิดเกิดขึ้น ทำ
สติตามรู้เรื่อยไป อย่าไปห้ามความคิด แล้วจิต
ของท่านจะก้าวขึ้นสู่ภูมิวิปัสสนาเอง แบบนี้
เรียกว่าปฏิบัติสมณะกับวิปัสสนาสลับกันไป เรา
จะปฏิบัติเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องปฏิบัติ
พร้อมกันไป การทำจิตให้มันคงหรือจิตตั้งมั่น
เป็นสมณะ การทำสติตามรู้ความเคลื่อนไหวไป
มาของเรา ตลอดทั้งความคิดทุกลมหายใจเป็น
การปฏิบัติวิปัสสนา เพราะฉะนั้น เราต้องปฏิบัติ
ควบคู่กันไป

ถาม **การกำหนดรู้กาย รู้จิต เป็นอย่างไรครับ**

ตอบ ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกเป็นธรรมชาติของร่างกาย ซึ่งมันเป็นของมีอยู่แล้ว เราเพียงแต่มีสติกำหนดรู้ เมื่อจิตของเรายังหยาบอยู่ มันจะกำหนดลมหายใจเข้า หายใจออก แต่เมื่อจิตละเอียดเข้าไป ลมหายใจก็หายไป ยังเหลือแต่อารมณ์จิตภายใน ซึ่งมีเกิดดับๆ ตลอดเวลา เราก็กำหนดหมายรู้สิ่งนั้น ถ้าความคิดมันมีเกิดดับๆ อยู่ เราไม่ต้องไปกังวลในการที่จะหาเรื่องอะไรมาพิจารณา เป็นแต่เพียงให้มีสติกำหนดรู้อยู่ในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น การกำหนดรู้ปัจจุบันนี้ เราไม่ได้คิด ไม่ได้พิจารณา มันจะไปรู้อะไรไม่ต้องกลัว ขอให้มันมีสิ่งรู้แล้วเราจะรู้อะไรดีๆ ในท่ามกลางความคิดที่เกิดดับนั้นแหละ ความคิดที่เกิดดับๆ เป็นความเปลี่ยนแปลงของสภาวะ และความคิดที่เกิดดับๆ เป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ เมื่อเรากำหนดดูในสิ่งนี้ เมื่อสติสัมปชัญญะแก่กล้าขึ้น มันจะเป็นปัญญา มันจะกำหนดหมายรู้ความเกิดดับว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเอง อย่าใจร้อนภาวนา

ถาม ให้กำหนดรู้ว่าร่างกายตอนนี้เป็นอย่างไร ใช่ไหม
ครับ

ตอบ ในขณะที่จิตของเรายังคิดไม่เป็น ก็กำหนดรู้ว่า
ร่างกายเป็นอย่างไร การกำหนดดูกายก็คือการ
กำหนดลมหายใจเข้า หายใจออกนั่นเอง เพราะ
การหายใจเข้า หายใจออกเป็นธรรมชาติของร่าง
กาย มันเป็นสิ่งที่เป็นอย่างอยู่โดยธรรมชาติ นอน
หลับอดก็ยังมีหายใจ นอนหลับหัวใจก็ยังเต้น นั่น
คือธรรมชาติของร่างกาย เรากำหนดดูสิ่งที่เป็นอย่าง
อยู่โดยธรรมชาติ อย่าไปแต่งมัน แม้แต่จิตของ
เราก็ไม่ควรจะไปแต่งให้มันเป็นอย่างนั้น ให้
มันเป็นอย่างนี้ ให้มันเป็นไปเอง หน้าที่ของเรา
เพียงแต่กำหนดรู้อย่างเดียว

อย่างเราอยู่ในเวลานี้ เรากำหนดรู้ที่จิต
ของเรา ดูที่จิตของเรา ในเมื่อเรารู้อยู่ที่จิต ขณะ
ที่จิตกับกายยังสัมพันธ์กันอยู่ ลมหายใจก็ปรากฏ
อยู่ สุขทุกข์เกิดที่กายเรารู้ที่อยู่ เพราะกายกับ
จิตยังสัมพันธ์กัน ดูมันไปเรื่อยๆ เมื่อภูมิจิต
ละเอียดเข้าๆ มันสงบไปๆ จนกระทั่งตัวหาย ก็
เหลือจิตที่รู้ ตื่น เบิกบาน แจ่มใสอยู่ พอมันถอน
ออกมาแล้ว มันก็กำหนดดูความเป็นไปของกาย

เอง อย่าไปเที่ยวเชื่อคนภาวนาไม่เป็น บางท่าน
ก็ว่า ภาวนาพุทโธจิตได้แค่สมณะไม่ถึงวิปัสสนา
ต้องอย่างนี้ถึงจะถึงวิปัสสนา อะไรทำนองนี้ อย่า
ไปเชื่อ ยุบหนอพองหนอกก็เป็นอารมณ์จิต พุทโธ
ก็เป็นอารมณ์จิต สัมมาอรหังก็เป็นอารมณ์จิต
ในเมื่อจิตมีอารมณ์สิ่งรู้ ผู้ปฏิบัติทำสติกำหนดรู้
สิ่งที่รู้อยู่ปัจจุบัน นั้นเป็นการปฏิบัติธรรม การ
ปฏิบัติสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ เรื่องวินัย รักษาวินัย
ให้มันบริสุทธิ์สะอาด ศีลนี้ต้องบริสุทธิ์

ถาม หลวงพ่อครับ ฌาน-ฌานสมาบัติต่างกันอย่างไรครับ

ตอบ มันอันเดียวกัน ฌา-นะ แปลว่า เฟ่ง ที่นี้ผลของ
การเฟ่ง สมาธิเข้มแข็งขึ้น สามารถเฟ่งอยู่ในจุด
เดียวได้นาน เรียกว่า ฌานสมาบัติ

ถาม อ่านหนังสือก็ว่าอันนั้นดี อันนี้ดี เลยสับสน ไม่รู้
จะเอาอันไหนดี

ตอบ การปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานต้องยึดอันนี้ให้เหนียวแน่น
ฝึกสติ รู้การยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม
ทำ พุด คิด ซึ่งเป็นเรื่องชีวิตประจำวัน ฝึกอยู่ที่
ตรงนี้ พอเรียนรู้ เดินรู้ นั่งรู้ นอนรู้ รับประทานรู้
ดื่มรู้ ทำรู้ พุดรู้ คิดรู้ มีสติตามรู้อยู่ตลอดเวลา

เวลาทำงานมีสติรู้อยู่กับการทำงาน เวลามีความ
คิดมีสติรู้อยู่กับความคิด เวลาพูดมีสติรู้อยู่กับ
คำพูด แม้แต่รับประทานก็มีสติรู้อยู่กับการรับ
ประทาน จะเอาในขณะที่เรารับประทาน แล้วเรา
ใช้ความคิดว่าเรารับประทานอาหารเพื่ออะไร
เราก็จะตอบปัญหาของเราเรื่อยไป

ถาม **ธรรมะของอาจารย์มัน ซึ่งเรียกว่ามุตโตทัย มี**
ความหมายว่าอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร

ตอบ เราปฏิบัติธรรมเพื่อความวิมุตติคือความหลุดพ้น
หยาบ แปลว่า หัวใจ มุตโต แปลว่า พ้น ธรรมะ
ของท่านอาจารย์มันที่ว่า มุตโตทัย ก็แปลว่า
ธรรมะเป็นความพ้น มีความสำคัญสำหรับผู้
ปฏิบัติ เพราะผู้ปฏิบัติมุ่งต่อความหลุดพ้น เรา
ทำศีล สมาธิ ปัญญาให้เกิดขึ้นให้พร้อมในจิต ซึ่ง
เรียกว่าการประชุมพร้อมของอริยมรรค แต่เรา
ไม่ได้ปฏิบัติเอาศีล สมาธิ ปัญญา เราปฏิบัติ
เอาความหลุดพ้น คือ พ้นจากกิเลส ศีล สมาธิ
ปัญญา เป็นแต่เพียงอุบาย ทำให้เราพ้นจากกิเลส

ถาม **วิธีเดินจงกรมตามสายอาจารย์มันทำอย่างไร**

ตอบ วิธีเดินจงกรมนี้ไม่มีตามสายของใคร มีแต่สาย
ของพระพุทธเจ้าเท่านั้น การเดินจงกรม เราจะ

ทางเดินจงกรมพอสมควร อย่าให้สั้นนัก อย่าให้ยาวนัก ถ้ายาวไปเดินมันเมื่อยเพราะเดินทางไกล ถ้าใกล้นัก เดี่ยวหันกลับบ่อยๆ ทำให้เวียนหน้า การเดินจงกรมให้กำหนดจิตรู้งสิ่งที่จิต จะบริการรณภาวนาหรือพิจารณาอะไรก็ได้ หรือใครสามารถที่จะกำหนดก้าวอย่าง เดินขวาวว่า “พุท” ซ้ายว่า “โธ” อะไรก็ได้แล้วแต่สะดวก ไม่มีพิธีรีตองอันใดที่จะไปกำหนดกฎเกณฑ์ว่าสายโน้นสายนี้เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อจะให้ได้สมาธิได้สติปัญญา เช่นเดียวกันหมด ถ้าเราไปกำหนดว่าสายโน้นสายนี้ ประเดี๋ยวเราจะเผลอไปเถียงกันไม่รู้สึกตัว

ถาม เวลาภาวนา น้ำตามันคอยแต่จะออกมา

ตอบ นั่นแหละอาการของปีติ ทำไปเรื่อยๆ เดี่ยวมันผ่านไปเอง ถ้ามันขึ้นแรงๆ ก็นั่ง... อยู่เฉยๆ... อย่าไปนึกอะไรทั้งสิ้น ทีนี้ถ้ามันขึ้นแรงเกินไปก็ถอนหายใจยาวๆ เสีย เดี่ยวมันก็หายไป ค่อยแก้ค่อยไขไป เดี่ยวมันก็ดีเอง ดี! ภาวนามีปีตินั้นแหละดี ถ้าปีติไม่เกิด ภาวนาไม่ได้ผลหรืออาการของปีติเป็นอาการของจิตที่มรสพระสัทธรรม ดี มีอุปนิสัย ภาวนาเกิดปีติ มีอุปนิสัยให้พิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตามากๆ เดี่ยว

มันเลยชั้นปิติไปแล้วก็สบายหรือ

อาจารย์บางองค์ อย่างหลวงปู่แวน ปิติ ท่านก็แรงเหมือนกัน สังเกตดูเวลาท่านเทศน์ ที่แรกก็สำเนียงธรรมดาๆ พอเทศน์ไปๆ ปิติมันขึ้น ท่านเสียงดังก้อง... บางที่ท่านอธิบายธรรมะ จุดไหน ท่านพิจารณาอย่างแนบเนียนขึ้นมาแล้ว ปิติมันเกิดขึ้นแรง ท่านตื่นอกตื่นใจ ท่านปิติ...! ออกมาเลย แรงของปิติ อาจารย์มหาหม่อกงศ์ หนึ่ง พอพูดธรรมะละตัวสั้นขึ้นมาเลย ปิติมันเกิด คนภาวนามีปิตินี้ได้ผลเร็ว

มันไม่มีอะไรจะไปคิดให้มันได้ตั้งใจหรือ ก็ อารมณ์จิตในปัจจุบันนั้นแหละ เป็นธรรมะที่ควร กำหนดรู้ เช่นอย่างตาเห็นรูปมีสติ ใจนึกคิดมีสติ จมูกได้กลิ่นมีสติ ลิ้นรู้รสมีสติ กายถูกต้องสัมผัสมีสติ ใจนึกคิดมีสติ มีสติตัวเดียว ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด เป็นธรรม ให้มีสติอยู่กับสิ่งเหล่านี้

ถาม เวลาภาวนา เมื่อเกิดปิติ หลวงพ่อเคยถึงกับน้ำตาไหลไหม

ตอบ ไม่เป็นแรงอย่างนั้น บางทีเวลามันเป็น พอเริ่มมี ปิติดินิดหน่อยแล้วจิตมันสว่าง สงบ ละเอียดยๆ

ลงไป จนกระทั่งตัวมันหายไปหมด ที่นี้ในบาง
ช่วง พอสงบ ละเอียด ตัวหาย มันไปนั่งว่างสว่าง
อยู่เฉยๆ แล้วมันก็ออกมา พอมันออกมาก็เกิดมี
ความคิดขึ้นมาปุดๆๆ ก็ตามรู้มันไปจนสุดช่วง
จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควรแล้วก็เลิก พอเลิก
แล้วเราก็มามาทำสตียูกับปัจจุบันนี้ ยืน เดิน นั่ง
นอน รับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด ให้มีสติอยู่
ตลอดเวลา ที่นี้ในเมื่อเรามากำหนดสติริอยู่ยกับ
สิ่งที่เป็นปัจจุบัน เรารู้ความจริง สิ่งที่เรา
ประสบในปัจจุบันนี้แหละ ที่มายูให้เราเกิดดีใจ
เสียใจ เกิดสุข เกิดทุกข์ ตาเห็นรูปไม่ดี รูปน่า
เกลียด มันก็เกิดทุกข์ ได้ยินเสียงไม่ดีก็เกิดทุกข์
เพราะมันเกิดไม่พอใจ อะไรมันเกิดพอใจมันก็เกิด
ความสุขใจ แต่มันเป็นกิเลส มันก็รู้ความจริง
ของมันอยู่ในปัจจุบันนี้

ที่นี้โดยชั้นเจตนาตั้งใจ พอเรารู้สิ่งนี้มัน
ไม่ดี เราไม่ทำ สิ่งนี้ดี เป็นบุญเป็นกุศล เราทำ
จุดที่เราแต่งอยู่ที่ตรงนี้ การเดินจงกรม นั่งสมาธิ
ภาวนา มันก็เกียจ เราก็ปรุ้งแต่งให้มันขยันขึ้น
ส่วนการเป็นในทางจิตทางใจนั้น มันจะเป็นหรือ
ไม่เป็นไม่สำคัญ อย่าไปสนใจกับมันมากนัก การ

ปฏิบัตินี้มันเป็นเหตุ เป็นเหตุให้เกิดผลอย่างนั้น
ในเมื่อเราปฏิบัติถูกต้อง ศีลบริสุทธิ์ดี จิตบริสุทธิ์
คือมุ่งต่อความรู้แจ้งเห็นจริง มันก็เป็นความบริ-
สุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ เราปฏิบัตินี้เราไม่ได้
ปฏิบัติเพื่อแลกกับอามิสสินจ้างรางวัลอะไร เรา
ปฏิบัติเพื่อทำใจของเราให้บริสุทธิ์ มันก็เป็นความ
บริสุทธิ์ ถ้าเราปฏิบัติอยากให้คนเคารพนับถือ
อยากจะได้เหนือกว่าคนอื่น ใจมันไม่บริสุทธิ์
ปฏิบัติไป.. ใครจะไหวก็ช่าง ไม่ไหวก็ช่าง...ใคร
ใครจะนับถือก็ช่าง ไม่นับถือก็ช่างใคร เราปฏิบัติ
เพื่อดีเราคนเดียว นี่ ถ้าตั้งใจไว้อย่างนี้ ก็เป็น
ความบริสุทธิ์ ถึงกิเลสมีอยู่มันกับบริสุทธิ์ เพราะ
เจตนามันบริสุทธิ์

ตอนที่เรากวณหาพุทธโพธิจิตสงบลงไป
นิดหนึ่ง ความคิดใหม่มันเกิดขึ้นมาปุ๊ตๆ เรา
หาว่าจิตฟุ้งซ่าน จุดนี้ระวังให้ดี

ถาม **ภาวนาบางทีตัวมันใหญ่ๆ จะทำอย่างไร**

ตอบ ตัวใหญ่ นั่นปิติมันเกิด บางทีมันตัวเล็กลงนิดเดียว
บางทีมันคล้ายๆ กับว่าลอยอยู่บนอากาศ บางที
ตัวมันหายไปหมด ให้กำหนดรู้อยู่เฉยๆ อย่าไป
รบกวนมัน มันจะเป็นอย่างไรช่างมัน ปล่อยใน

ขณะที่มันเป็น ปล่อยมันไปเลย ที่นี้สิ่งที่มันเป็น
ตัวใหญ่ก็ดี ตัวเล็กก็ดี ตัวเบาก็ดี ตัวหนักก็ดี ตัว
ลอยก็ดี มันเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาวะ
เมื่อเรามีสติกำหนดรู้อยู่ สติสัมปชัญญะดีขึ้น มัน
จะกำหนดหมายรู้ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่า
นั้นว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่ต้องไป
กังวลใดๆ ทั้งสิ้น หน้าที่ของเรามีสติกำหนดรู้
อย่างเดียว ในตอนแรกๆ ถ้าภาวนาแล้วจิตไม่
อยู่ มันมีแต่ความคิดฟุ้งๆๆ ขึ้นมา ปล่อยให้คิด
ไปเลย ปล่อยให้มันคิดไปจนสุดช่วงแล้วมันหยุด
เอง อย่าไปบังคับมัน อย่างภาวนาพุทโธๆ...
เพียงแต่นึกพุทโธๆ อย่าไปบังคับจิตให้มันสงบ
แต่ว่านึกพุทโธไม่หยุด

ถาม **ขณะที่สมาธิเกิดนิมิตขึ้นมาเป็นภาพ จะต้อง
ปฏิบัติหรือกำหนดจิตอย่างไร**

ตอบ ในเมื่อทำสมาธิแล้วจิตสงบลงไปเกิดเป็นนิมิตภาพ
ขึ้นมา ระวังอย่าให้เกิดความเอะใจหรือแปลก
ใจกับการเห็นนั้น ให้ประคองจิตอยู่เฉยๆ ถ้า
ไปเกิดเอะใจหรือทักท้วงขึ้นมาสมาธิจะถอน เมื่อ
สมาธิถอนแล้วนิมิตจะหายไป ถ้าใครสามารถ
ประคองจิตให้อยู่ในสภาพปกติ นิมิตนั้นจะอยู่ให้

เราดูได้นาน และนิมิตนั้นจะเป็นเครื่องรู้ของจิต
เครื่องระลึกของสติ เป็นฐานที่ตั้งของสติ บางที
นิมิตนั้นอาจจะแสดงอสุกขารมฐาน หรือแสดง
ความตาย ถ้าแสดงอสุกขารมฐานให้เราดู เช่น
ล้มตายลงไป เน่าเปื่อยผุพัง ก็ได้อสุกขารมฐาน
ได้มรณสติ ถ้าจิตของผู้นั้นสำคัญมั่นหมายใน
พระไตรลักษณ์ ภาพนิมิตนี้มันก็ไม่เที่ยง มัน
ปรากฏขึ้นมาแล้วมันก็ล้มตายไปๆ แล้วก็เปลี่ยน
แปลงเป็นเน่าเปื่อย ผุพัง สลายไป เสร็จแล้วมัน
ก็ได้วิปัสสนากรรมฐาน

เพราะฉะนั้น เมื่อภาวนาเกิดนิมิตขึ้นมา
แล้ว อย่าไปดีใจเสียใจกับนิมิตนั้น ให้ประคองจิต
ให้รู้อยู่เฉยๆ ธรรมชาติของนิมิต เมื่อมันเกิดขึ้น
แล้ว มันย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ในเมื่อมี
การเปลี่ยนแปลง มันก็ทำให้เราเห็นว่า แม้นิมิตนี้
มันก็ไม่เที่ยง หรือเพียงแค่มันเกิดขึ้นแล้วมันก็
หายไปๆ มันก็ไปตรงกับคำว่าเกิดดับๆ ที่เรา
กำหนดรู้กันอยู่ในจิต ความคิดเกิดขึ้น ความคิด
ดับไป ก็คือความเกิดดับ นิมิตเกิดขึ้น นิมิตดับไป
ก็คือความเกิดดับ สุขเกิดขึ้น สุขดับไป ก็คือ
ความเกิดดับ ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ดับไป ก็คือ

ความเกิดดับ เมื่อเรามีสติกำหนดรู้ความเป็นของ
มันอยู่อย่างนี้ เราก็ได้สติปัญญาดีขึ้น เราอาจจะ
เกิดปัญญารู้อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ขึ้นมาได้

ถาม เมื่อได้นิมิตไปต่างๆ ไม่ทราบว่าเป็นภาพจริงหรือ
ภาพหลอนหลอกเจ้าของ

ตอบ ถ้าไปยึดมั่นก็เป็นภาพหลอน เป็นภาพหลอก
ความรู้ก็ดี ภาพนิมิตก็ดี อะไรก็ดี ที่เรารู้เห็นด้วย
จิต ถ้าไปยึดแล้วเป็นหลอกหลวง แต่ถ้าไม่ยึดเป็น
แต่เพียงอารมณ์จิต เป็นเครื่องรู้ของจิต ที่นี้ถ้า
หากเป็นความรู้แจ้งเห็นจริง รู้แล้วปล่อยวาง ไม่
ยึด แต่ถ้าไปยึดแล้ว เป็นอุปาทาน กลายเป็น
มิจนาทิฏฐิ

สัมมาทิฏฐิ มิจนาทิฏฐินี้ไม่ต้องไปอธิบาย
อะไรให้มาก จิตรู้เห็นสิ่งใดแล้วยึด สิ่งนั้นเป็น
มิจนาทิฏฐิ จิตรู้เห็นอะไรแล้วปล่อยวาง สักแต่
ว่าเป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ ถ้าจิต
รู้อย่างนี้เป็นสัมมาทิฏฐิ แต่ว่ามิจนาทิฏฐิ สัมมา
ทิฏฐิ ในขั้นนี้ ความรู้ความเห็นเป็นดาบ ๒ คม
ถ้าเราไปยึดแล้วเป็นดาบ ๒ คม ที่นี้ถ้าเรายึดมั่น
ก็ทำให้เราติด ติดแล้วบางทีเราหลงความรู้ความ

เห็น ทำให้เราเกิดทงงตัว ว่าเรารู้เราเห็น แต่ถ้า
 เรารู้เราเห็นแล้วจิตไม่ยึด ปล่อยวาง สักแต่ว่ารู้
 สักแต่ว่าเห็น อันนี้ไม่เกิดโทษ แต่ถ้ารู้เห็นเอาไว้
 ยึดแล้วเกิดโทษ เพราะการประพฤติปฏิบัติ เรา
 ปฏิบัติเพื่อจาจะความสละ ติดความรู้ก็ผิด ติด
 ความเห็นก็ผิด รักษาศีลติดศีลก็ผิด รักษาธรรม
 ดิตธรรมก็ผิด ผู้ที่ไปติดศีลติดธรรม ติดแต่แค่
 ความรู้ ไม่รู้จักปล่อยวาง ทำให้เกิดทวิฏฐิมานะ
 ทงงตัวว่าตัวดีกว่าคนอื่น แล้วหนักๆ เข้าพอมอง
 เห็นอะไรแล้วก็ว่าคนอื่นผิดหมด เลยเพลอไป
 ทำลายศีลของตัวเอง อันนี้ต้องระวังให้ดี

อย่างเช่น สมมติว่าเราไปถามปัญหาใครสัก
 คนหนึ่ง แล้วเขาตอบมาไม่ตรงกับเรา ภาษานี้
 เป็นภาษาสมมติบัญญัติ ไฟดวงเดียวกันนี้ เอา
 กระดาษคนละแผ่นมาเขียน พรรณนาลักษณะ
 ของไฟลงไป โวหารการพูดไม่เหมือนกัน แต่
 ความจริงมันอันเดียวกัน ที่นี้ในเมื่อสมมติ
 บัญญัติของแต่ละบุคคลมันไม่ตรงกัน ความจริงนี้
 มันมีอยู่หนึ่งเดียว แต่เวลาเราสมมติบัญญัติลงไป
 แล้วมันไม่ตรงกัน เช่น พวกยึดอารมณ์กรรมฐาน
 นี้ เอ้า! อย่างยกตัวอย่างเช่น หมอหนึ่งภาวนา

ยุบหนอพองหนอ ใครไม่ยุบไม่พองกับฉัน ผิด
หมด หมอนี่นะร้าย ถ้าพวกเราภาวนาพุทโธ
แล้วไปนึกว่าใครไม่ภาวนาอย่างฉันผิดหมด นี่อัน
นี้ก็ร้ายเหมือนกัน

สิ่งรู้ทั้งหลาย อารมณ์บริกรรม อารมณ์
ภาวนา พุทโธ ยุบหนอพองหนอ สัมมาอรหัง
เป็นแต่เพียงอารมณ์จิต ความรู้ความเห็นที่เกิด
ขึ้นกับจิต โดยพลังของศีล สมาธิ ปัญญา เป็น
อริยมรรคแล้วบันดาลให้เกิดความรู้ก็เป็นแต่เพียง
อารมณ์จิต ทีนี้ถ้าเราไปยึดเอาอารมณ์จิตนี้
อารมณ์จิตคือความรู้ที่มาขัดมาแย้งกัน บางทีเรา
อาจจะตำหนิผู้ที่พูดไม่ตรงกับเรา เราเข้าใจว่าศีล
แปลว่าปกติ แต่อีกหมอหนึ่งพูดว่า ศีล แปลว่า
ความเย็น มั่นตีความหมายว่าเย็นก็ได้ ปกติก็ได้
ถ้าเรามายึดกับคำว่าปกติ แต่อีกหมอหนึ่งยึดคำ
ว่าเย็น ทำให้เย็น ทีนี้คำพูด ๒ คำมันขัดกัน ไม่
ใช่คำเดียวกัน ต่างคนต่างยึด คำพูดของใครของ
เรา เอาคำพูดนี้มาขัดกัน หมอที่ว่าศีลคือปกติ
ก็ถูก ศีลคือความเย็นก็ถูก เพราะว่ามีศีลทำให้
เย็นใจ มั่นตีความหมายกันไปอย่างนี้ แต่เมื่อเรา
พูดไม่ตรงกัน พูดคนละคำ เพราะอาจจะเอาคำพูด

นี่มาขัดกัน แต่ความจริงของศีลนั้นมันอันเดียวกัน
อย่างนี้เป็นต้น แม้แต่ว่า สมมติว่าเรานั่งอยู่กับ
ครูบาอาจารย์แล้วเราไปทักครูบาอาจารย์ว่า ใน
ขณะนี้จิตของครูบาอาจารย์เป็นอย่างนั้นๆ แค่นี้ก็
ลบหลู่ดูหมิ่นแล้ว หลวงพ่อก็เคยโดนมาเหมือน
กัน ครูบาอาจารย์ท่านถามว่า “เธอพิจารณาดู
พ่อชิตี เมื่อไหร่จะตาย” หลวงพ่อบอกว่า “ไม่
บังอาจที่จะกล่าวล่วงเกินครูบาอาจารย์”

ถาม **เมื่อทำสมาธิแล้วเกิดมีความคิด จะทำอย่างไร**

ตอบ ให้ตามดูมันเรื่อยไป ถ้าหากมันไม่คิดอะไรเลย ให้
เพ่งอยู่ในกาย อาการ ๓๒ เอาอาการ ๓๒ เป็น
อารมณ์ของจิต เป็นสิ่งระลึกของสติ เมื่อจิตมัน
คล่องอยู่กับการเพ่งอาการ ๓๒ แล้วมันจะสงบ

สมณะ วิปัสสนา มันก็คืออันเดียวกัน อย่า
ไปเข้าใจผิด มันเป็นชื่อของวิธีการต่างหาก ถ้า
จะเป็นนักปฏิบัติ อย่าไปเชื่อคนอื่น เขาว่าภาวนา
อย่างนี้มันได้แค่สมณะ อย่างนี้จึงจะเป็นวิปัสสนา
อย่าไปเชื่อเขา บางทีหลวงพ่อกาวนาพุทโธๆ
จะเอาให้มันสงบมันสบาย พอสงบไปแล้วมันไม่
อยู่แค่สงบ มันไปเกิดความรู้ผุดๆๆ ขึ้นมา สิ่ง
ไม่รู้มันก็รู้ สิ่งไม่เห็นมันก็เห็น มันเป็นไปเอง

ของมันโดยอัตโนมัติ บางครั้งพิจารณา อนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา แทบตาย พอมันสงบลงไปแล้วมัน
ไปนิ่งอยู่เฉยๆ ความนิ่งอยู่เฉยๆ นั้นมันเป็นสมณะ
แต่วิธีการพิจารณานั้นมันเป็นวิธีของวิปัสสนา
เราต้องการให้มันเกิดปัญญาความรู้ขึ้นนี้ พอมัน
สงบปั๊บ มันไปนิ่งอยู่เฉยๆ เพราะฉะนั้น สมณะ
ก็ดี วิปัสสนาก็ดี มันเป็นชื่อของวิธีการเท่านั้น
แหละ พวกคุณอย่าไปเชื่อคนภาวนาไม่เป็น

เรื่องการภาวนานี้ ถึงแม้หลงพอไม่เก่ง
แต่ก็มีประสบการณ์พอจะเล่าให้หมู่ฟังได้ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจของนักภาวนาทั้งหลาย
ว่าจิตสงบเป็นสมาธิขั้นสมณะ มันไม่มีความรู้
นั้นแหละ ตัวรู้จริงเห็นแจ่มดอก เช่น รู้ว่าอันนี้
เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้แล้วมันยังมีภาษา
สมมติบัญญัติอยู่ มันยังไม่ใช้ความรู้จริง มันเป็น
เพียงสติปัญญาธรรมดา สมาธิปัญญานี้ พอจิต
สงบนิ่งเป็นอัปปนาสมาธิ แล้วมันว่างอยู่ขณะหนึ่ง
ที่นี้พอมันว่างแล้ว อีกสักหน่อยมันจะมีปรากฏ
การณ์ต่างๆ เกิดขึ้น มีโลกคือผืนแผ่นดินเกิดขึ้น
แล้วก็มีคน มีสัตว์ มีต้นไม้ ภูเขาเลากา แต่
จิตจะลอยเด่นอยู่เหนือโลก เหมือนพระอาทิตย์

พระอาทิตย์ส่องแสงลงมายังโลกสว่างไสวไปหมด
ที่ไหนๆ ก็สว่างไปหมด จิตที่มันพ้นจากโลกแล้ว
มีลักษณะอย่างนั้น ที่นี้เมื่อมันรู้แจ้งเห็นจริงแล้ว
คำว่าอนิจจังมันก็ไม่มี ทุกขังมันก็ไม่มี อนัตตาก็
ไม่มี ตำราท่านให้พิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน
หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ให้เป็นของปฏิกูลน่าเกลียด
ในเมื่อมันเห็นจริงๆ แล้ว มันไม่น่าเกลียดหรอก
มันเฉยๆ อยู่เท่านั้นเอง คำว่าปฏิกูล น่าเกลียด
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี่มีได้เฉพาะยังมีสมมติ
บัญญัติอยู่เท่านั้น เมื่อจิตอยู่เหนือสมมติบัญญัติ
แล้ว มันมีแต่กฎความจริง กฎความจริงของ
สภาวะทั้งหลาย มีเกิดกับดับ ๒ อย่างเท่านั้น
เกิด ดับๆ อยู่แค่นั้น

ที่นี้กฎความจริงของอสุภกรรมฐานนี้ แม้
จะเห็นนิมิต ถ้าพิจารณาเห็นนิมิต เห็นร่างกาย
นอนตาย เน่าเปื่อย ผุพังไปในขณะที่อยู่ในสมาธิ
ความรู้สึกว่าไอ้เนี่มันน่าเกลียดมันก็ไม่มี จิตมันอยู่
เฉยๆ อยู่อย่างนั้น แต่เมื่อมันออกจากสมาธิแล้ว
นั้นแหละ มันจึงจะอธิบายให้ฟังตามภาษาพูด เอ!
นี่ตายแล้วมันปราศจากวิญญูณ ตายแล้วมันก็
เน่า เน่าแล้วมันก็มีน้ำเหลืองไหล เหม็น ปฏิกูล

โสโครก มันจะอธิบายทอดๆไป แต่ในขั้นที่มันอธิบายได้นี้ มันไม่ใช่ระดับที่เป็นความรู้แจ้งเห็นจริง มันเอาสมมติบัญญัติมาอธิบายให้ตัวเองฟังเท่านั้นเอง แต่ความรู้แจ้งเห็นจริงนี้ มันมองดูแล้ว มันไม่มีอะไรที่ปฏิกลน่าเกลียด โสโครกอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันก็ไม่มี เพราะตัวอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันอยู่กับภาวะทั้งหลายที่เป็นข้างนอกเท่านั้น ที่เราสำคัญมันเหมือนกัน แต่แท้ที่จริง ตัวอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือตัวจิตจิตที่มันยังหวั่นไหวต่อสภาวะทั้งปวงอยู่ นั่นคือตัวอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อันนี้เราสอนกัน เราไปเที่ยวกล่าวตู่ๆว่า คน สัตว์ สิ่งที่มีวิญญูณ สิ่งที่ไม่วิญญูณ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไปเที่ยวกล่าวตู่เขาอยู่โน่น ต้นไม้ ภูเขา รถ เรือ มันเคยบอกใหม่ว่าฉัน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันก็ไม่ได้บอกได้! เราไปสมมติบัญญัติเองต่างหากว่า เขาเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่ตัว อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่แท้จริงคือตัวจิตที่หวั่นไหวต่ออารมณ์ มันไม่เป็นตัวของตัว มันไม่เป็นพุทธะผู้รู้ ไม่เป็นพุทธะผู้ตื่น ไม่เป็นพุทธะผู้เบิกบาน เสียงที่ไพเราะเข้า

มามันชอบ นั่น อนิจจังมันเกิดแล้ว เสียงไม่ดี
เข้ามา มันไม่พอใจ หงุดหงิด โกรธ นั่น อนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา มันเกิดแล้ว นี่มันอยู่กันที่ตรงนี้
ต้องดูที่ใจ

เราพิจารณาธรรมะ เราพิจารณาที่ใจเรา
น้อมเข้ามาที่ใจ มาดูอยู่ที่ใจ นึกแต่เพียงว่าสิ่ง
ภายนอกเป็นแต่เพียงอารมณ์สิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึก
ของสติเท่านั้น ถ้าเราไปเพ่งออกไปนอกนี้ รู้
นอกเป็นสมุทัย รู้ในเป็นมรรค ที่ไปรู้นอกนี้ มัน
ก็ไปกล่าวแต่สิ่งภายนอก คนโน้นทำไม่ดีก็ว่า
เขาไม่ดี คนโน้นพูดไม่ดีก็ว่าเขาพูดไม่ดี เขาทำ
อะไรๆ ไม่ดี มันขวางหูขวางตาไปหมด นั่น ตัว
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันออกไปจากใจ ไปชม
ว่าดีมันก็ติดสิ่งนั้น ไปดำหนิว่าไม่ดีมันก็เกลียดสิ่ง
นั้น เกลียดหนักๆ เข้ามันอัดไว้ในหัวใจ มันก็
แสดงอาการออกมา ถ้าไปรู้นอกมันก็เป็นเหตุให้
สร้างบาปสร้างกรรม ถ้ารู้เข้ามาในมันเป็นเหตุให้
ละวาง เพราะฉะนั้น ต้องพยายามรู้ข้างในให้มัน
มากๆ ให้ตั้งปณิธานเอาไว้ว่า คนในโลกนี้ ใคร
จะทะเลาะกัน ชกต่อยกัน ก็ช่างใคร ฉันจะไม่
ทะเลาะ ไม่ชกไม่ต่อยกับแก คนทั้งโลกเขาต่อกัน

ทุกวันยังคำาเซิญต่ำาไป แต่ฉันจะไม่ต่ำากับแก ถ้าฉันถูกต่ำา ฉันจะดูไ้ใจของฉั้เอง ฉั้จะนั้กว่าแกเทศน์ให้ฉั้ฟัง แกให้สดีฉั้ นั้! ถ้ามองเข้ามาในมุมนั้แล้วเราจะสบายใจ

ถาม **ขณะทำสมาธิ จะรู้ได้อย่างไรว่าจิตจนจะเข้าสู่ภวังค์แล้ว และจะรู้ได้อย่างไรว่าจิตอยู่ในภวังค์**

ตอบ อันนี้เราฟังสังเกตุว่า ถ้าเราเกิดมีกายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ กายคล่องจิตคล่อง กายควรจิตควร ฟังเข้าใจเถิดว่าจิตของเรากำลังจะก้าวเข้าสู่ภวังค์ คำาว่าภวังค์ หมายถึง ช่วงว่างระหว่างที่จิตกำลังบริกรรมภาวนาอยู่ แล้วปล่อยวางคำาภาวนามีอาการตกวบลงไป ววบเป็นความว่างของจิต ช่วงที่ววบนี้ไปถึงระยะจิตนิ่ง ช่วงนี้เรียกว่า จิตตกภวังค์ เมื่อจิตตกภวังค์ววบลงไปนั้ปั้บ! ถ้าไม่หลับ สมาธิเกิด ถ้าจะเกิดความหลับก็หลับไปอย่างไม่รู้ตัว แต่ถ้าสมาธิจะเกิด พอปั้บปั้บ! จิตเกิดสว่าง แสดงว่าจิตเข้าสู่สมาธิ ถ้านั้ปั้บ! มีดมืดไม่รู้เรื่อง จิตนอนหลับ นั้ฟังสังเกตุอย่างนั้ จิตที่เข้าสมาธิต้องผ่านภวังค์ไปก่อน ภวังค์คือ ช่วงว่างของจิตที่ปราศจากสติ เช่นอย่างเราคิดถึงสิ่งหนึ่ง เช่น คิดถึงแดง แล้วจะเปลี่ยนไปคิดถึง

ขาว ช่วงว่างระหว่างขาวกับแดง ตรงกลางเรียกว่า ภวังค์ สมาธิที่จิตปล่อยวางบริกรรมภาวนา มีอาการเคลิ้มๆ แล้วก็วูบ ช่วงวูบเรียกว่าจิตตก ภวังค์ เมื่อวูบแล้วนิ่งมีติดติดไปเรียกว่าจิตหลับ ถ้าวูบนิ่งพับ เกิดความสว่างโพล่งขึ้นมา จิตเป็นสมาธิ ฟังทำความเข้าใจอย่างนี้

ถาม เวลานั่งปฏิบัติธรรม บางครั้งจะคล้ายๆ กับจะ
 หายหลัง การนั่งภาวนาในบางครั้งบางทีก็ก้ม
 บางทีก็เงย

ตอบ ถ้าในขณะใดที่นักปฏิบัติยังไม่คล่องตัวต่อการนั่ง
 ยังไม่ชำนาญต่อการนั่ง บางทีพอนั่งไปๆ จิตเริ่ม
 จะสงบ จิตเริ่มเอาใจใส่ในร่างกายน้อยลงๆ การ
 ทรงตัวจึงไม่ได้เต็มที่ จึงทำให้กายเอนไปข้างหลัง
 บ้าง เอนไปข้างซ้ายข้างขวาบ้าง หรือก้มไปข้าง
 หน้าบ้าง บางทีบางท่านภาวนาแล้วนอนหลับล้ม
 ตูม! ลงไปนอนหลับ เช่น อย่างหลวงปู่ขาวใน
 สมัยที่เป็นพระหนุ่มท่านนั่งสมาธิ แล้วนั่งไปสัก
 พักหนึ่ง ท่านนอนล้มตูมลงไป หมู่ก็ปล่อยให้ท่าน
 นอนไปจนหลับ ท่านนอนอึดแล้วท่านลุกขึ้นมา
 นั่งสมาธิตลอดคืนยันรุ่ง อันนี้แล้วแต่นิสัยของ

ท่านผู้ใด การเอนการเอียง การยกการย้ายอะไร
ต่างๆ บางทีจิตมันจะหลับ บางทีสติมันเผลอไป
การทรงตัวของร่างกายไม่อยู่ที่ มันก็ทำให้เป็นไป

ถาม **ทำสมาธิแล้วเกิดความตกใจ จะทำอย่างไรดี**

ตอบ ให้ทำไปเรื่อยๆ เมื่อมันคล่องตัวแล้วมันจะไปของ
มันเอง มันจะไปจนถึงขนาดที่ว่า พอมันไปถึง
ที่สุดของมันนี้ เราจะรู้สึกว่ากายของเราหนีหายไป
หมด ยังเหลือแต่จิตดวงเดียวสว่างไสวอยู่ เมื่อ
จิตไปสู่แดนที่สว่างไสว แดนว่าง ในขณะที่แรกนี้
มันจะว่างของมันอยู่เฉยๆ ทีนี้เมื่อต่อไปมันมี
พลังงานมากขึ้นๆ มันจะมองลงมาดูโลกทั้งหลาย
มองเห็นคล้ายๆ กับว่าแสงสว่างของเราหนีคลุม
โลกอยู่ แล้วมันจะมองเห็นหมด ต้นไม้ ภูเขา
อะไรต่างๆ เทวดา สัตว์ อินทร์ พรหม ยม ยักษ์
ภูต ผี ปีศาจ มันก็มองเห็นหมด ทีนี้เมื่อมันมอง
เห็นอยู่อย่างนั้น มันก็จะรู้... หนักๆ เข้า มันจะ
รวมเข้ามาจริงๆ มันจะมองเห็นร่างกายตัวเอง
นอนตายอยู่ แล้วก็ขึ้นอืด เน่าเปื่อย ผุพัง สลาย
ตัวไป จนไม่มีอะไรเหลือ แล้วเมื่อมันไปอยู่ของ
มันพอสมควรแล้ว มันจะออกมาของมันเอง อย่า
ไปกลัวมัน

ถาม **มันกลัวคะหลวงพ่อ**

ตอบ เพราะความกลัวนั้นแหละมันถึงไปไม่ได้ ที่หลัง
 อย่าไปกลัวมัน ปล่อยมันเลย เอ้า! มันจะเป็นไง
 ก็เป็นกัน พี่เขยของหมอวยดาไปอยู่อเมริกา ไป
 ป่วยจนอาการหนัก จนหมอเขาไม่รับรอง เขา
 บอกว่ามีแต่ตายลูกเดียว พอรู้ว่าหมอบอกว่า
 ไม่มีทางรอด แกก็ปล่อยวางหมด เป็นไงเป็นกัน
 พอเสร็จแล้วจิตมันก็วิ่งออกไปลอยอยู่เหนือร่างกาย
 มองเห็นกายตัวเองขึ้นอืดเน่าเปื่อยผุพังสลายไป
 หมด ไม่มีอะไรเหลือ พอฟื้นขึ้นมา โรคที่เป็นอยู่
 นั้นมันหาย เมื่อก่อนนี้แกเป็นมะเร็งในกระเพาะ
 ลำไส้ ให้เลือดเท่าไรก็ไหลผ่านๆ ไม่หยุด พอแก
 ฟื้นขึ้นมาแล้วเลือดที่ไหลมันก็หยุด ภายหลังก็
 ค่อยๆ ดีขึ้นๆ จนกระทั่งกลับมาเมืองไทยได้ ที่นี้
 เมื่อแกมาแล้วก็มาถามน้องสาวว่ามีพระที่ไหนพอ
 จะแก้ปัญหาวางจิตได้บ้าง หมอวยดาก็พามาหา
 หลวงพ่อที่นี่ หลวงพ่อก็มีภาพนิมิตที่ให้พระเขียน
 เอาไว้ มีอยู่ชุดหนึ่ง เอามาให้ดู พอเขาพลิกดู
 ก็บอกว่า ผมก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน ผมไม่ได้
 ภาวนา ทำไมมันเป็นไปได้ ก็เลยบอกเขาว่า
 สัญชาตญาณของจิตมันเป็นอย่างนั้น อาศัยที่ว่า

คุณเคยภาวนาในชาติก่อน ในภพก่อน คนที่
อยากจะทำสมาธิภาวนานี้ ต้องมั่นใจว่าเรามี
อุปนิสัยเคยภาวนามาแล้ว

ถาม เวลานั้นสมาธิ หรือเดินจงกรม หรือทำอะไรอยู่
ก็ตาม มีความรู้สึกมีนชา ที่ลึ้น จมูก และบริเวณ
หน้าผาก ไม่ทราบว่าจะเกี่ยวกับสมณะหรือไม่

ตอบ อันนั้นมันไม่เกี่ยวกับสมณะ เพราะเราข่มจิตมาก
เกินไป ข่มจิต ข่มอารมณ์มากเกินไป ในเมื่อจิต
ทำท่าจะรวมๆ เข้านิดหน่อย พลังของจิตมันก็ข่ม
เอาประสาทส่วนนั้น แต่ถ้าเราอดทนต่อไป ปวด
ก็ปวด ตายก็ตาย ถ้ามันผ่านไปได้แล้ว จิตก็จะ
สงบเป็นสมาธิ อดทนลูกเดียว อย่างบางทีเวลา
จิตมันจะสงบเป็นสมาธินี้ มันเหมือนใจจะขาดก็มี
ถ้ามีสติสัมปชัญญะ อดทนต่อไป ผ่านไปแล้วมัน
ก็จะเกิดความสงบขึ้นมาได้ อดทนลูกเดียว ไม่มี
ทางปฏิบัติอย่างอื่น

ถาม ไม่ทราบว่าขณะว่างนอนและต่อสู้กับความว่างอยู่
นั้นจะเป็นโอกาสให้สติกลับรู้ตัวตามกันทันหรือไม่

ตอบ ถ้าหากเรามีการต่อสู้ก็มีความตั้งใจ ในเมื่อมี
ความตั้งใจก็เกิดมีสติรู้ตัว ถ้าความตั้งใจมีพลัง

เข้มแข็งขึ้น สติก็เข้มแข็งขึ้น เมื่อสติเข้มแข็งขึ้น
ความง่วงก็หายไป ถ้าสติกับความง่วง สู้ความ
ง่วงไม่ได้ ก็กลายเป็นความง่วงแล้วก็หลับ คำ
ตอบก็มีอยู่เพียงแค่นี้

ถาม ผู้ที่ทำกรรมฐานแล้วเกิดสัญญาวิปลาส จะแก้ไข
อย่างไร

ตอบ มูลเหตุที่ทำให้ผู้ภาวนาแล้วเกิดสัญญาวิปลาสมี
หลายอย่าง เพราะอยากเก่งเกินไป แล้วไป
ภาวนาตามแบบที่ไม่ค่อยจะถูกต้องตรงตามหลัก
คำสอน เมื่อภาวนาแล้วไปอาศัยคาถาอาคมต่างๆ
เช่นอย่างที่มีสอนกันอยู่สายหนึ่งในขณะนี้ เขา
เรียกว่า สายสัญญา พอภาวนาแล้วก็เกิดสัญญา
วิปลาส เสียสติสติตั้ง เป็นนักเรียนนักเรียนอยู่ที่ทั้ง
การทิ้งงานหนีไปหมด เห็นว่าการเรียนๆ ไปแล้ว
มันก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด อันนี้มันเกิดจากการ
ภาวนาที่ผิดทางผิดแบบของสมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า

ที่นี้วิธีการแก้ ถ้าหากว่าใครไปเรียนกรรม
ฐานแบบนี้หรือแบบนั้นๆ ในสำนักอาจารย์องค์
ใดซึ่งไปขึ้นครูกรรมฐานให้อาจารย์สวดอุปัชฌาย์ให้
เมื่อเกิดสัญญาวิปลาสขึ้นมา วิธีแก้ก็ต้องไป

ให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้แก้ ขึ้นที่ตรงไหนก็ต้องลง
กันที่ตรงนั้น อย่างหลวงพ่อนี้ที่เขาผิดพลาดไป
เขามาให้แก้หลายๆ คน ก็แก้ไม่เคยตก เพราะมัน
คนละเรื่องคนละสาขา แต่ถ้าหากว่าเป็นสัญญา
วิปลาสเพราะการภาวนาตามแบบที่ครูบาอาจารย์
อบรมสั่งสอน ก็อาศัยผู้มีสติปัญญาพอ ที่มีภูมิจิต
ภูมิใจ ให้ความคิดความเห็นให้การแนะนำ ให้ทำ
ทวิฏฐิให้ถูกต้อง แต่ถ้าหากว่าเป็นการสวดวิสัยจริงๆ
มีอุบายวิธีอันหนึ่ง คือ ให้ผู้นั้นเลิกการภาวนาโดย
เด็ดขาด ทำให้มันเกิดเสื่อมลงจนภาวนาไม่เป็น
แล้วจึงค่อยมาเริ่มต้นใหม่ นี่เป็นวิธีการที่ครูบา-
อาจารย์ท่านเคยแก้มาแล้วก็ได้ผล แม้แต่หลวง
พ่อก็เคยแก้วิธีนี้เหมือนกัน

ในปัจจุบันนี้ผู้คนกำลังนิยมพูดถึงไสยศาสตร์
ที่สามารถเนรมิตสิ่งต่างๆ ได้ อันนี้เป็นมารยา
หรือเป็นบุญฤทธิ์ มารยาและบุญฤทธิ์อาศัยซึ่ง
กันและกัน แม้แต่ผู้เรียนไสยศาสตร์ เรียนแล้ว
จะเกิดขลังศักดิ์สิทธิ์ ก็เพราะอาศัยบุญบารมีของ
เก่าช่วย เหมือนอย่างนักรบสมัยโบราณ เขาก็
เก่งไสยศาสตร์กันทั้งนั้น แต่เมื่อไปรบกันแล้ว สู้
ผู้ที่มีบุญฤทธิ์ไม่ได้ อิทธิฤทธิ์เป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้น

ได้ เช่น ผู้ที่เรียนไสยศาสตร์เวทมนต์คาถาต่างๆ
ไสยศาสตร์ท่านถือว่าเป็นดิรัจฉานวิชา ที่ถือว่าเป็น
ดิรัจฉานวิชา เพราะผู้เรียนไม่มีศีลมีธรรม
แต่ถ้าสิ่งใดที่มันจะเป็นประโยชน์ เช่นอย่างวิชา
อาคมไสยศาสตร์ เช่น มนต์ต่อลูก มนต์เป่าตาแดง
เป่าปวดหัว อะไรเหล่านี้ พระพุทธเจ้าก็เคยใช้
ไสยศาสตร์เหมือนกัน ในตอนที่พระพุทธองค์
สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าแล้วปรารภจะเสด็จออก
บิณฑบาต แต่ยังไม่มีบาตร ท้าว महाराज ทั้งสี่เอา
บาตร ๔ ใบมาถวายพร้อมกัน ถ้าจะรับของท่าน
ผู้ใดโดยเฉพาะก็กลัวจะเสียพระทัย พระองค์จึง
เอาบาตร ๔ ใบมาตั้งรวมกันเข้า แล้วอธิษฐาน
จิตเสกคาถาบทที่ว่า “จิตตาโร ยะธา บัตโต เอโก
ปัตโต อะธิฐาามิ บาตร ๔ ใบนี้เราอธิษฐานให้
เป็นใบเดียวกัน” นี่คือพระพุทธเจ้าใช้ไสยศาสตร์
แม้ว่าเราทำอะไรๆ ทุกวันนี้ ถ้าเราตั้งสัจจะ
อธิษฐานขอให้เป็นอย่างนั้น ขอให้เป็นอย่างนี้
เป็นเรื่องเกี่ยวพันกับไสยศาสตร์ทั้งนั้น ที่นี้การ
ทำอย่างนั้นเป็นการผิดหรือเปล่า จะว่าผิดก็ผิด
จะว่าถูกก็ถูก สิ่งใดที่เรายึดมั่นถือมั่นอย่างเอา
เป็นเอาตายสิ่งนั้นผิดหมด แต่สิ่งใดเราถือเป็น

อุปายเพียงแค่ว่าเป็นเครื่องจูงใจให้เกิดความ
เชื่อมั่นลงไป สิ่งนั้นมันก็ไม่ผิด

ถาม ภาวนาไปจิตเกิดเบื่อกว่าหน้าจะอย่างไร จิตเศร้า
หมองจะอย่างไร

ตอบ ความเบื่อก็คืออาการของกิเลส ในเมื่อมันเกิดเบื่อก็คือ
พิจารณาความเบื่อ เอาความเบื่อเป็นอารมณ์
ถามตัวเองว่าทำไมมันจึงเบื่อ เมื่อได้คำตอบขั้น
นี้แล้ว ถามต่อไปอีกว่า ทำไมๆๆ เพราะอะไรๆๆ
ไล่มันไปจนมันจนมุม เอาความเบื่อเป็นอารมณ์
เอาความเบื่อเป็นเครื่องรู้ แล้วก็พิจารณาหาเหตุ
ในความเบื่อให้มันได้ การพิจารณาเช่นนี้ก็คื
การพิจารณาวิปัสสนากรรมฐาน จิตเศร้าหมองก็
พยายามภาวนาให้มากๆ พิจารณาให้มากๆ ใน
เมื่อจิตมันรู้แจ้งเห็นจริงแล้วจะหายเบื่อและหาย
เศร้าหมอง มันมองเห็นกายเป็นสิ่งที่น่ากลัว
เพราะมันเกิดทุกข์แล้วก็เบื่อ มองเห็นกายเป็น
ของสกปรก มันรังเกียจ มันเกิดเบื่อ อันนี้เป็น
อาการของกิเลส ถ้ามันเกิดอาการอย่างนี้ขึ้นมา
แล้ว เราขาดสติ ไปถือเอาความเบื่อเป็นเรื่องที
จะมาทำให้จิตของเรามืดหมองหรือเศร้าหมอง ก็

เรียกว่า เราขาดสติขาดปัญญา เมื่อเหตุการณ์
อย่างนี้เกิดขึ้นมา ต้องพิจารณาจนกว่ามันจะหาย
เพื่อหายเศร้าหมอง

ถาม ปฏิบัติแล้วไม่ก้าวหน้า เกิดความท้อแท้ จะมีวิธี
แก้ไขอย่างไร

ตอบ ปฏิบัติแล้วไม่ก้าวหน้า ท้อแท้ ปฏิบัติไม่ถึง ไม่
ถึงขั้นสละชีวิตเพื่อข้อวัตรปฏิบัติ พอปฏิบัติไป
นิดหน่อย เมื่อ ย ก็รำคาญ หยุตเสีย ขาดความ
อดทน ถ้าจะให้ก้าวหน้าต้อง ๑. ให้จับหลักการ
ปฏิบัติให้มั่นคง อย่าเหลวไหลเปลี่ยนแปลงโน่นเปลี่ยน
นี่ จะบริกรรมภาวนาพุทโธ เอ้า! ฉันจะภาวนา
พุทโธอยู่อย่างนี้จนกว่าจิตจะสงบ ตั้งนาฬิกาไว้
วันนี้จะนั่งสมาธิ ๑ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมง แล้วปฏิบัติ
ให้ได้ วันหนึ่งจะนั่งสมาธิวันละกี่เวลา ก็ปฏิบัติ
ให้มันได้ จะเดินจงกรมวันละกี่เวลา เวลาออก
จากที่นั่งสมาธิแล้ว ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม
ทำ พุด คิด เป็นอารมณ์จิต ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา
แม้ว่านอนหลับไปแล้ว จิตมันคิดอะไรก็ปล่อย
ให้มันคิดไป ให้มีสติกำหนดตามรู้ไป ในเมื่อมัน
ไปสุดช่วงมันแล้วมันจะเกิดความสงบเอง แล้วจะ
ก้าวหน้าเอง

อันนี้ที่เราปฏิบัติไม่ได้ผล เพราะว่าเราขาด
ความอดทน ทำไม่ถึง แล้วก็ทำไม่ถูกต้อง พอ
ปฏิบัติพุทโธๆ ก็ไปข่มจิตจะให้มันสงบ ที่นี้พอไป
ข่ม มันก็ปวดหัวปวดเกล้า ปวดต้นคอขึ้นมา ก็
ทนไม่ไหว วิธีการก็ จะท่องพุทโธ ก็ท่องพุทโธ
เวลาอยู่เฉยๆ ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ
ท้องมันไว้ตลอดเวลาๆ ออกจากที่นั่นสมาธิมา
แล้ว เราไม่มีการสำรวจ ไม่มีการฝึกสติ วันหนึ่ง
เรานั่งสมาธิไม่ได้ถึง ๔ ชั่วโมง แต่เวลาที่เรา
ปล่อยให้มันไปตามอำเภอใจ ๒๐ ชั่วโมง มันไป
สกดกันกันได้อย่างไร เพราะฉะนั้น ต้องทำให้
มากๆ อบรมให้มากๆ มันจึงจะก้าวหน้า

ถาม การปฏิบัติเพื่อก้าวหน้าจะมีวิธีอย่างไร สังเกตได้
อย่างไร

ตอบ การปฏิบัติเพื่อก้าวหน้าก็ดังที่กล่าวแล้ว สังเกตว่า
เราปฏิบัติแล้วได้อะไร เอาศีล ๕ มาเป็นข้อวัด
เมื่อเรามีเจตนาละเว้นโทษตามศีล ๕ ถ้าเราละ
ได้โดยเด็ดขาด นั่นแหละเป็นผลได้ของเรา ถ้ายัง
จิตใจไม่ต้องอดต้องทนต่อการที่จะทำบาปความ
ชั่วเจตนาที่คิดจะทำความชั่วผิดบาป ๕ ข้อนั้น

ไม่มีเลย แม้ว่าจิตจะยังไม่เป็นสมาธิก็ตาม ก็ได้
ชื่อว่าเราปฏิบัติได้ผล

ถาม **เดี๋ยวนี้ปฏิบัติได้ไม่ดีเหมือนแต่ก่อนเลย เป็น
เพราะอะไร**

ตอบ บางทีเราอาจจะเอาใจใส่เฉพาะเวลานั่งอย่าง
เดียว เวลาออกมาจากสมาธิแล้วเราไม่สนใจ
ออกมาแล้วต้องทำสติตามรู้ การยืน เดิน นั่ง นอน
รับประทานอาหาร ดื่ม ทำ พูด คิด ทุกขณะจิต ทุกลม
หายใจ นี่คือการปฏิบัติที่จะได้ผลแน่นอน
ที่สุด พวกฤษีทั้งหลายนี้ เขากาวนาแล้วจิตเข้า
สมาธิ เขาก็ภูมิใจในความสามารถของเขา แต่
ออกมาแล้วยังมาแข่งชักหักกระดูก ที่ยังมีเพราะ
ขาดการเอาใจใส่ในการปฏิบัติภายนอก เพราะ
ฉะนั้น ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่ม ทำ
พูด คิดนี้ เป็นอารมณ์จิต ต้องมีสติระลึกอยู่ตลอดเวลา
เวลาที่ท่านอาจารย์ฉันท่านว่า "อย่าให้จิต
มันว่าง" หมายความว่า อย่าให้ว่างจากความ
ตั้งใจ อย่าให้ว่างจากการฝึกสติ ทุกสิ่งทุกอย่าง
มันเป็นอารมณ์จิต ให้มีสติรู้อยู่ตลอดเวลา

ถาม การนั่งสมาธิเตี๋ยวนี้นมันไม่ได้เหมือนอย่างแต่ก่อน
จะทำอย่างไรดีครับ

ตอบ ที่ว่ามันไม่ได้ มันเป็นอย่างไ

ถาม เมื่อก่อนนั่งมันสงบ สว่าง แต่เตี๋ยวนี้นมันไม่เคย
เป็นเหมือนอย่างแต่ก่อน

ตอบ ตอนแรกจิตสงบ สว่าง มีปีติ มีความสุขดี แต่
เมื่อจิตมีพลังงานแล้วมันมีความคิด พอกำหนด
ลงไปนี่มันจะมีความคิดผุดขึ้นมาปึ๊ดๆ อันนี้ก็
ว่านั่งไม่ได้ผลอย่างเก่า ถ้ามันมีแต่ความสงบนิ่ง
อย่างเตี๋ยวมันก็ไม่ก้าวหน้า

ถาม ต้องทำให้จิตมีความคิด

ตอบ เมื่อมันคิดเองปล่อยให้มันคิดไป แล้วก็ตามรู้ๆ
มันไป มันจะตามรู้อารมณ์อย่างนั้นเป็นปึ๊ๆ แล้ว
ก็ไม่สงบอย่างที่เคยสงบมา เราก็กำหนดสติรู้อยู่
อย่างนั้นแหละ เมื่อเรามีสติกำหนดรู้อยู่ สภาพ
ของจิตมันจะค่อยมีกำลังแก่กล้าขึ้น มีปัญญา
เฉลียวฉลาดขึ้น ท่านอาจารย์เสาร์ท่านว่า “เวลา
นี้จิตขำมันไม่สงบ จิตขำมันไม่สงบ มันมีแต่
ความคิด” อันนั้นมันหมายถึงว่าจิตกำลังต้องการ
ทำงาน ถ้ามันไปสงบนิ่งอยู่เฉยๆ มันไม่ทำงาน

มันก็ไม่มีปัญญา เพราะฉะนั้น ช่วงใดที่มันนิ่ง
ปล่อยให้มันนิ่ง ช่วงใดที่มันคิด ปล่อยให้มันคิด
แต่เราต้องมีสติ ถ้ายิ่งสติมีพลังแก่กล้าขึ้น ความ
สงบนิ่งจะียบอย่างก่อนนั้นมันจะไม่มี

ถาม ในการปฏิบัตินั้น ในตอนต้นๆ รู้สึกว่าคล่องตัวมาก
แต่ภายหลังไม่ค่อยจะคล่องตัว เพราะพิจารณา
ไปแล้วจิตมีแต่ความสงบ

ตอบ อันนั้นเป็นผลสงบจากการพิจารณา การพิจารณา
เป็นอุบายทำให้จิตสงบ เมื่อจิตสงบเพราะการ
พิจารณา พิจารณาแล้วสงบนิ่งอยู่เฉย ไม่มีความ
รู้อะไรเกิดขึ้น เมื่อรู้สึกว่าคุณรู้อะไรไม่เกิดขึ้น
ถ้าเราพอที่จะน้อมจิตไปพิจารณาได้ ก็น้อมจิตไป
พิจารณาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเราเห็นว่าเหมาะ
สมกับจริตของเรา หรือจะย้อนกลับไปพิจารณา
หรือกำหนดลมหายใจ พิจารณากายคตาสติอย่าง
เดิมก็ได้ อันนี้แสดงว่าพลังจิตยังไม่มากเพียงพอ
ที่จะปฏิวัติตนไปสู่ภูมิจิตภูมิธรรมได้ ต้องอาศัย
การฝึกหัดบ่อยๆ อบรมบ่อยๆ ทำให้คล่องตัว
ทำให้ชำนาญชำนาญ แล้วจิตของเราจะดำเนินการ
พิจารณาไปเอง ทางที่ดีควรจะได้ฝึกหัดทำสติ

ตามรู้การยื่น เดิน นั่ง นอน รับประทาน ต้ม ทำ
พูด คิด ทุกกลมหายใจประกอบไปด้วย

ถาม บางคนปฏิบัติในช่วงแรกยากลำบาก แต่เมื่อ
ปฏิบัติได้ถึงช่วงของเก่ามีอยู่ จะภาวนาไปได้เร็ว
ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นครับ

ตอบ มันเป็นไปตามอุปนิสัย บางคนปฏิบัติง่ายสำเร็จ
ยาก บางคนปฏิบัติยากสำเร็จง่าย บางคนปฏิบัติ
ง่ายสำเร็จง่าย บางคนปฏิบัติยากสำเร็จยาก ขึ้น
อยู่กับอุปนิสัยพื้นเพเดิม

ถาม ที่จริงดูแล้ว คนที่มีของเก่านั้นจะปฏิบัติได้ง่าย

ตอบ มันยังไม่ถึงขั้นมัน

ถาม เรื่องการปฏิบัติยากสำเร็จง่าย ปฏิบัติง่ายสำเร็จยาก
ในครั้งพุทธกาลนี้มีไหมครับ

ตอบ มี พระอานนท์เดินจงกรมจนเท้าแตก เวลาจะ
สำเร็จ สำเร็จในเวลาทีคิดจะพักผ่อน ตั้งใจว่าจะ
พักผ่อน พอเอนกายลงอยู่ในลักษณะครึ่งนอน
ครึ่งนั่ง ไม่ได้ตั้งใจเลยว่าจะให้สำเร็จ พอเสร็จ
แล้วจิตก็แว็บเข้าที่ สำเร็จอรหัตต์ไปเลย

ถาม การตั้งสัจจะปฏิบัติเข้ากรรมฐาน ๓ วันบ้าง
๗ วันบ้าง ส่วนใหญ่ควรจะปฏิบัติอะไรบ้างเป็น
ส่วนมาก

ตอบ ปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้บริสุทธิ์สะอาด

ถาม และเมื่อปฏิบัติแล้วจะบังเกิดอานิสงส์อย่างไร

ตอบ ถ้าปฏิบัติจริงก็ทำให้เกิดสมาธิ มีปิติ มีความสุข
แล้วก็มีจิตเป็นหนึ่งได้ สมาธิขั้นสมถะเป็นพื้น
ฐานให้เกิดปัญญา สมาธิขั้นสมถะ จิตสงบ นิ่ง...
สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน นี่ ถ้านักปฏิบัติท่านใด
พยายามปฏิบัติเอาให้ได้ นักปฏิบัติท่านนั้นจะมี
สมาธิเป็นพื้นฐานของจิต ในเมื่อปัญญาเกิดขึ้น
แล้วจะไม่หลงความรู้ของตนเอง

ถาม ทำอย่างไรจึงจะสมกับคำว่าเร่งความเพียร

ตอบ ถ้าอยากจะให้สมกับคำว่าเร่งความเพียร ก็อย่า
หยุดนิ่ง สวดมนต์ไหว้พระเช้าเย็น เดินจงกรม นั่ง
สมาธิภาวนา ทำติดต่อกัน ทำด้วยความมีสติ มี
ปัญญา อย่าทำอย่างงมงาย ได้ชื่อว่าเป็นการเร่ง
ความเพียร คือทำไม่หยุด เพียรเดินก็คือเดินไม่
หยุด เพียรวิ่งก็คือวิ่งไม่หยุด เพียรฝึกการเล่น
กีฬาก็คือการเล่นไม่หยุด เดินจงกรมนั่งสมาธิไม่

หยุด เวลานอนลงไปก็กำหนดจิตบริกรรมภาวนา หรือพิจารณาธรรมอยู่ ก็ได้ชื่อว่าเร่งความเพียร คือไม่ประมาท ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

ถาม ดิฉันภาวนาอยากจะได้เห็นผมตัวเอง แต่ไม่เห็น กลับมาเห็นขนนัยน์ตาขาวๆ เป็นเพราะอะไร ดูผมแต่มาเห็นขนนัยน์ตา

ตอบ ขนนัยน์ตามันก็ประเภทผมเหมือนกัน มันเห็น อันใดอันหนึ่งก็ช่างมัน เราอยากเห็นสิ่งนี้ แต่ไปเห็นสิ่งอื่นในลักษณะใจสงบเป็นสมาธิ ใช้การได้ ทั้งนั้นมันจะเห็นอะไรก็ตาม

ถาม การที่เราไปในงานศพ ได้เห็นศพหรือวิธีการเผาศพ จนกระทั่งสิ่งที่เหลืออยู่คือกระดูกเท่านั้น หมั่น น้อมเอาสิ่งเหล่านี้มาพิจารณา น้อมเข้ามาหารูป ร่างกายของเรา จะทำให้มีผลดีหรือไม่อย่างไร

ตอบ การไปดูงานศพ หรือไปเห็นซากศพ หรือเห็นกระดูก ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ หยิบยกมาเป็น หัวข้อพิจารณาเพื่อเป็นการอบรมจิตในแนวทาง แห่งสมาธิก็ได้ผลดีเหมือนกัน เช่นเดียวกันกับผู้ ที่ภาวนาแล้วเพ่งดูพระพุทธรูปแล้ว ก็นึกพรรณนา

คุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ทำจิตให้สงบได้ ในทำนองเดียวกัน การไปดูศพหรือดูกระดูก ที่เราเอามาพิจารณาแล้วเอามาเปรียบเทียบกับร่างกายของเรา เราก็ได้สติสัมปชัญญะ บ่อยเข้า หนักเข้า จนคล่องตัว สามารถจะทำให้จิตสงบเป็นสมาธิมีสติปัญญา รู้จริง เห็นจริงได้ เช่นเดียวกันกับการภาวนาอย่างอื่น

ในตอนแรกๆ เราก็อาศัยสัญญาความจำไปก่อน สัญญาความจำที่เราเอามาพิจารณานี้ มันเป็นสติปัญญาธรรมดา เป็นอุบายทำจิตให้สงบลงเป็นสมาธิ เมื่อจิตสงบลงเป็นสมาธิแล้ว ถ้าเรามีปัญญา ปัญญาจะเป็นสิ่งหนุนส่งให้เราเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาได้ ทุกสิ่งทุกอย่างเราอาศัยสัญญาทั้งนั้น ข้อนี้เปรียบได้กับการภาวนาพุทโธ ในตอนแรกๆ เราภาวนาพุทโธๆ เพราะจิตของเรายังไม่สงบ เมื่อจิตของเรายังไม่สงบท่องพุทโธอยู่ เมื่อจิตสงบลงไปแล้วจิตปล่อยวางพุทโธ จิตสงบยังเหลือแต่ความนิ่ง สว่างของจิต มีสภาวะผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เกิดขึ้น จิตก็ไม่จำเป็นจะต้องนึกพุทโธ

ถาม ผมลองพิจารณาอริยมรรค ผมรู้สึกว่ามีแต่
สัมมาวาจาโม อย่างนี้จะผิดขั้นตอนในการปฏิบัติ
หรือไม่

ตอบ มันไม่ผิด มันเป็นจุดเริ่ม มันก็ปรากฏอันใดอัน
หนึ่งขึ้นมาเด่นชัดกว่า บางทีสัมมาทิฐิก็ปรากฏ
ให้เรารู้เห็นขึ้นมาก่อน บางทีก็สัมมาวาจา
ความพยายามชอบ ความพยายามชอบนี้เป็น
ฐานให้เกิดคุณธรรมอื่นๆ เพราะ ๑. ศรัทธา
เป็นพลัง ๒. วิริยะ ความพากเพียร ความ
เพียรที่มีแน่วแน่มไปในทางกุศลคือสัมมาวาจาโม
ซึ่งมันเป็นตัวการ ในเมื่อศรัทธาเกิดขึ้นแล้ว มัน
สามารถรวบรวมเอาบุญเอากุศลได้ ไม่ว่าการให้
ทาน รักษาศีล ภาวนา มันทำได้ ในเมื่อมันทำ
ได้แล้ว มันก็เกิดความหมั่น ความขยัน ความ
หมั่น ความขยัน นี่คือวิริยะ วิริยะที่มีแน่วแน่ม
ไปสู่มรรคผลนิพพาน คือสัมมาวาจาโม ที่นี้ทาง
โลกนั้น ความพากเพียรพยายามหาอยู่หากินโดย
ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรม ก็เป็นสัมมา
วาจาแบบโลกๆ แต่ในทางปฏิบัตินี้เป็นสัมมา
วาจาในทางธรรม เป็นแนวทางดำเนินไปสู่
มรรคผลนิพพาน

ถาม ที่ว่าทุกข์เกิดที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ดับที่
ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แต่ตามหลักของปฏิจ-
สมุปบาท ทุกข์เกิดจากอวิชชา ทุกข์จะดับต้องดับ
อวิชชา เพราะเหตุใดจึงมี ๒ นัย

ตอบ นัยหนึ่งนัยหยาบ นัยหนึ่งนัยละเอียด ต้นเหตุ
ของทุกข์อยู่ที่อวิชชา เพราะความรู้ไม่จริง เพราะ
ความรู้ไม่จริงมาครอบงำ ทำให้เราขาดสติสัม-
ปัณฺญะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นอายตนะ
ภายใน ที่ว่าตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็น
อายตนะ เพราะมันเป็นทางเข้าแห่งอารมณ์ ใน
เมื่อตาเห็นรูป รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงสมมุติบัญญัติ
ว่ารูปนี้สวย รูปนี้งาม เพราะอวิชชาเป็นเจ้าการ
เป็นตัวตั้งตัวตี สิ่งที่ผ่านมาทางตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์ แต่
ต้นแห่งทุกข์อยู่ที่อวิชชา มันเป็นเรื่องที่ต่อเนื่องกัน
อวิชชามันแสดงออกมาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
และใจ ในปฏิจสมุปบาทท่านกล่าวไว้ เพราะมัน
เป็นพื้นฐาน อวิชชาก็คือตัวโมหะ มันเป็นอกุศล
มูล เมื่อรู้ไม่จริง มันก็หลงในสิ่งนั้นๆ ทำให้เรา
เผลอ ไปทำดีบ้าง ทำชั่วบ้าง ทำบาปบ้าง ทำบุญ

บ้าง ที่นี้อย่างบางที่ก็ไปหลงทำบาปหนักๆ เข้าไป ก็เพราะอาศัยตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็น เหตุเป็นปัจจัย อาศัยอวิชชาเป็นเค้าเป็นมูล นี้นี้ มี นัยต่างกันอย่างนี้

ถาม หลวงพ่อครับ บางคนภาวนาได้มาน ๔ ถ้าจิตจะ พัฒนาขึ้นไปก็เป็นอรุณมาน ๑ กับโคตรภูญาณ ใช่มั้ยครับ

ตอบ ใช่ ถ้ามันไปสายวิปัสสนาก็เป็นโคตรภูญาณ ถ้าไป สายสมณะก็เป็นฌาน โคตรภูญาณก็เป็นฌาน เหมือนกัน แต่ว่าฌานที่ประกอบด้วยปัญญา แต่ ฝ่ายฌานสมาบัติ มันสงบนิ่งเงียบไปเฉยๆ แต่ว่า โคตรภูญาณจะปรากฏเหตุการณ์สิ่งรู้ทั้งหลายขึ้น ทำให้จิตรู้แจ้งเห็นจริง รู้เค้ารูเงื่อนของอวิชชา รู้ ว่าสัตว์ตาย-เกิดเพราะอะไร ทำไมสัตว์จึงเป็นไป ต่างๆ กัน บ้างก็เกิดเป็นสัตว์ บ้างก็เกิดเป็นมนุษย์ บ้างก็เกิดเป็นเทวดาเพราะอะไร มันจะค้นคว้า ของมันเรื่อยไป

ถาม เมื่ออยู่ในสมาธิขั้นนั้นแล้ว เราไม่สามารถที่จะทำ อะไรได้ใช่มั้ยครับ

ตอบ เราทำอะไรไม่ได้นอกจากภูมิจิตมันจะเป็นไปเอง ส่วนภาคปฏิบัติเรากำหนดหมายการพิจารณา อารมณ์ต่างๆ เมื่อจิตยังไม่สงบ ที่นี้เมื่อสงบไปแล้ว สิ่งที่เรากำหนดพิจารณานั้นแหละ มันจะเป็นพลังงานหนุนส่งให้จิตไปเกิดภูมิความรู้ชั้น โคตรภูญาณ

ถาม ต้องอาศัยการพิจารณาเอาใช่ไหมครับ

ตอบ ใช่ พิจารณาโดยสติปัญญาของเรานี้แหละ ในเมื่อจิตสงบลงไปแล้ว มันจะเป็นพลังหนุนให้เราไปรู้ของจริงในชั้นโคตรภูญาณ

ถาม โคตรภูญาณนี้เป็นจุดที่พระพุทธองค์ทรงสำเร็จ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ใช่หรือเปล่าครับ

ตอบ ใช่ เป็นจุดให้เกิดญาณต่างๆ

ถาม แล้วก็จะเกิดจุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ตามลำดับใช่ไหมครับ

ตอบ ใช่

ถาม มันจะเป็นของมันไปเอง

ตอบ ใช่

ถาม อย่างรู้าสวักขยญาณนี้รู้อย่างไรครับ

ตอบ รู้จักอุปายวิธีทำอาสวะให้สิ้นไป ซึ่งมันจะเป็นไป
เองของมัน รู้ว่านี่คือกิเลสอาสวะ รู้ว่ากิเลสเป็น
เครื่องเศร้าหมอง ซึ่งมันจะเป็นไปของมันเอง
โดยอัตโนมัติ

ถาม นิพพานเป็นอัตตาหรือเป็นอนัตตา

ตอบ นิพพานเป็นธรรมใช่ไหม นิพพานเป็นธรรม
“สัพเพ ธัมมา อะนัตตา” ธรรมทั้งหลายทั้งปวง
เป็นอนัตตา พระนิพพานก็ต้องเป็นอนัตตา
เพราะผู้ที่บรรลุพระนิพพานแล้วไม่มีอัตตา ตัวตน
ไม่มีสมมุติบัญญัติ เป็นสภาวะจิตที่อยู่เหนือสมมุติ
บัญญัติ เหนือกิเลส เพราะฉะนั้น พระนิพพาน
จึงเป็นอนัตตา

ถาม ที่ว่า “นิพพานัง ประมะมัง สุขัง” นิพพานเป็นสุข
อย่างยิ่งนั้น ถ้ามานิพพานยังมีสุขอยู่อีกหรือ

ตอบ คำว่า “นิพพานัง ประมะมัง สุขัง” พระนิพพาน
เป็นสุขอย่างยิ่งคือ มันยิ่งกว่าสุขธรรมดา ยิ่งกว่า
สุขจนไม่รู้สึกรว่ามีสุขมีทุกข์ แต่โหวหาสมมุติว่า
พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ถ้าใครจะมาเทศน์ว่า
“พระนิพพานมันไม่มีความสุขหรอก มีแต่ความ

เฉยๆ" คนมันก็จะชี้เกียจปฏิบัติ เฉยๆ นี่จะเอา
ไปทำไม นั่งมันอยู่ซื่อๆ มันก็ได้ซิ! ที่ว่านิพพาน
สุขนั้น เป็นการจูงใจ สุขอันเป็นบรมสุข สุขอัน
เป็นปรมัตถสุข เป็นสุขที่เหนือสมมติบัญญัติ เป็น
สุขที่อยู่เหนือสุขอย่างสามัญธรรมดา ที่ว่าสุขก็
เพราะว่าไม่มาเกิดอีก นั่นเป็นข้อสำคัญ

“จิตรู้เห็นสิ่งใดแล้วยึด
สิ่งนั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ
จิตรู้เห็นอะไรแล้วปล่อยวาง
สักแต่ว่าเป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต
สิ่งระลึกของสติ
ถ้าจิตรู้อย่างนี้เป็นสัมมาทิฏฐิ”

น่านาปัญญาหาธรรม

เราเหงา เราหวังพึ่งคนอื่น สิ่งอื่น
ถ้าใจมันนึกว่า "อัตตา หิ อัตตโน นาโถ"
ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ก็หายเหงา...
ทำใจให้มีที่อยู่ ที่อยู่ของใจคือวิหารธรรม
ถ้าใจยึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
อย่างแน่วแน่ ก็หายเหงา

ถาม ในเมื่อชาตินี้เรามีสมาธิดีแล้ว ถ้าเรายังไม่สำเร็จ พระอรียบุคคลชั้นใดชั้นหนึ่ง เรามีโอกาสตกไปในทางที่ชั่วได้ไหมครับ

ตอบ ถ้าหากว่าเราได้บรรลุโสดาบันแล้ว มันก็ไม่มีโอกาสตกไปในที่ชั่วได้ ถ้าบรรลุพระโสดาบันก็แน่นอนเที่ยงตรงต่อพระนิพพานไม่เปลี่ยนแปลง

ถาม ในชาตินี้เราเป็นสัมมาทิฐิ ในชาติหน้าเราอาจเป็นมิจฉาทิฐิได้ใช่ไหมครับ

ตอบ อาจเป็นมิจฉาได้ เพราะอเสวนปัจจัย การคบค้าสมาคม ถ้าบรรลุพระโสดาบันแล้ว ใครจะจุ่งไปอย่างไรก็ไม่ไป

ถาม ในชาติที่แล้วได้บรรลุโสดาบัน ในชาตินี้ ภูมิพระโสดาบันจะติดตัวผู้นั้นมาตั้งแต่เกิด หรือต้องปฏิบัติจนถึงภูมิขั้นนั้นครับ

ตอบ ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่จะรู้ว่าตัวเองเป็นพระโสดาบันอย่างแท้จริงก็เมื่ออายุครบ ๗ ขวบ ภูมินั้นจึงแสดงออกมา แต่สิ่งที่เป็นิสัยนั้นจะเป็นนิสัยประจำสันดาน แม้ความคิดที่จะทำบาปทำกรรมอะไรไม่มี แต่ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นอะไร เมื่ออายุครบ ๗ ขวบแล้วจึงรู้ว่าตัวเป็นพระโสดาบัน

ถาม เมื่อมีความโกรธเกิดขึ้น จะมีอุบายในการระงับ
ความโกรธได้อย่างไร

ตอบ ประการแรก อดทน อย่าให้โกรธมันใช้มือไปทุบ
คนโน้น ตีคนนี้ อย่าให้โกรธมันใช้ปากไปด่าคน
โน้น ด่าคนนี้ ใช้ความอดทนในเมื่อเรายังไม่มี
อุบาย ที่นี้อุบายถ้าเราจะใช้ ก็พิจารณาถึงอกเขา
อกเรา โกรธแล้วเราไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียน ไม่ข่มเหง
ไม่รังแก แม้ในใจโกรธอยู่ แต่ไม่ทำสิ่งนั้นลงไป
มันก็ไม่มีบาปมีกรรมอะไร ในเมื่อโกรธมันไปจน
สุดฤทธิ์แล้ว มันก็หมดไปเองเมื่อเรายังไม่มีอุบาย
ถ้าเรามีอุบายพิจารณาว่าความโกรธมันเป็นทุกข์
อย่างนี้ๆ เราไม่ควรโกรธเลย เอาแค่นี้ก็ได้ แต่
ประการสำคัญที่สุด โกรธแล้วต้องระวัง อดกลั้น
อย่าเผลอไปทำความผิดพลาดอย่างรุนแรงขึ้นมา
เมื่อทำผิดพลาดลงไปแล้วจะเสียใจภายหลัง เช่น
พ่อแม่โกรธลูกว่าไม่เรียนมาเขียนมันอย่างไม่นับ
จนหนังสือมันแตกเป็นริ้วเป็นรอยเลือดสาด ในขณะที่
ที่เราทำอยู่นั้น เราอาจจะคิดว่าเราได้ทำอะไรสม
ที่โกรธแล้ว แต่เมื่อโกรธมันหายไปแล้ว อะไรมัน
จะเกิดขึ้น ความเสียใจภายหลัง เตี้ยวก็นั่งร้องไห้
กอดเขา “เราไม่น่าทำเลย”

ถาม **เมื่อมีกามตัณหาเกิดขึ้น เราควรจะระงับอย่างไร**

ตอบ ระงับด้วยความอดทนอดกลั้น ระงับอย่าทำผิดวินัย ถ้าเป็นพระเป็นสงฆ์ ราคะความกำหนัดเกิดขึ้น เราก็อดทนอดกลั้น อูบายวิธีถ้าเมื่อมันเกิดขึ้น ระงับไม่ไหว ก็ลุกเดินจงกรมบ้าง ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิบ้าง พิจารณาอสุกกรรมฐานบ้าง

ตัณหาโดยทั่วๆ ไป ตัณหาความทะเยอทะยานอยากได้อะไรดี อยากมีอยากเป็นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิสัยของผู้ยังต้องการทรัพย์สมบัติ ท่านก็ให้ระมัดระวังการแสวงหาผลประโยชน์ อย่าให้ผิดศีลอุกฤษฏ์นาทาน เมื่อเราไม่ผิดศีลข้ออุกฤษฏ์นาทานก็เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ในขอบเขต ปุณฺณจะไม่ให้ทะเยอทะยานนั้นเป็นไปไม่ได้ แต่เมื่อความทะเยอทะยานตัณหาเกิดขึ้น ให้นึกถึงศีลธรรมและกฎหมายปกครองบ้านเมือง ถ้าหากว่าตัณหาเกี่ยวกับเพศตรงกันข้าม พระภิกษุสงฆ์ให้พิจารณาอสุกกรรมฐานให้มากๆ

ถาม **เวลาเราประสบกับเหตุร้ายๆ เกิดความทุกข์ใจ จะมีวิธีหรืออุบายทำให้ใจไม่เป็นทุกข์ได้อย่างไร**

ตอบ ปุณฺณไม่มีทาง อดทนทุกข์ไปจนกว่าทุกข์มันจะสร้างไปเอง หรือหากว่าใครสามารถนั่งสมาธิ เข้า

สมาธิได้เร็ว ถ้าจิตเข้าสมาธิ มีปีติ มีความสุขได้
 ทุกข์ก็หายไป สำหรับปุถุชนผู้ยังมีกิเลสอยู่นี้จะ
 ไปละทุกข์มันไม่ได้ แล้วตามหลักการ พระ
 พุทธเจ้าว่าทุกข์เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ “ตั้ง ไช
 ประณีต ทุกข์ อริยะสัจจัง ประิณฺเณย ยันติ เม
 ภิกขเว” ทุกข์เป็นธรรมชาติที่พึงกำหนดรู้ ไม่ใช่
 เรื่องละ เราก็กำหนดว่าทุกข์เราได้กำหนดรู้แล้ว
 ถ้าทุกข์ใจมันมีอยู่ แนวทางปฏิบัติสมาธิภาวนา
 กำหนดเอาทุกข์เป็นอารมณ์ เราอาจจะท่องในใจ
 ว่าทุกข์หนอๆ ก็ได้ ในเมื่อท่องทุกข์หนอ จิต
 สงบเป็นสมาธิลงไปแล้ว ทุกข์ก็หายไป ในเมื่อ
 ออกจากสมาธิมาแล้ว มันทุกข์อีก ภาวนามัน
 ต่อไป หลักรักก็มีแก้อยู่ที่ตรงนี้

ถาม หลวงพ่อครับ ความเหงามันเกิดขึ้นมาจากอะไร
 และจะแก้อย่างไรครับ

ตอบ ที่เราเกิดเหงา เพราะเราหวังพึ่งคนอื่น สิ่งอื่น
 ตราบใดที่เราหวังพึ่งคนอื่น สิ่งอื่นอยู่ เวลาเราอยู่
 คนเดียวเราก็เหงา ถ้าหากว่าใจมันนึกว่า “อตฺตา
 หิ อตฺตโน นาโถ” ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มันก็หาย
 เหงา

ถาม แสดงว่าจิตเราส่งออกนอกไข่มุขไหมครับ

ตอบ ส่งออกนอกหรืออยู่ในก็เหมือนกัน ถ้ามันยังพึ่งคนอื่นอยู่

ถาม ถ้าหากจะแก้ความเหงา ต้องหัดพึ่งตัวเองให้มากๆ ไข่มุขไหมครับ

ตอบ ไข่มุข ต้องหัดพึ่งตัวเองให้มากๆ ทำใจให้มีที่อยู่ที่อยู่ของใจคือวิหารธรรม ถ้าใจยึดมั่นในคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างแน่วแน่ มันก็อยู่กับพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ มันก็หายเหงา

ถาม พระพุทฺธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายที่เข้าพระนิพพานแล้วยังมาโปรดสัตว์โลกอยู่หรือเปล่าครับ

ตอบ ท่านไม่เกี่ยวข้องแล้ว ที่ว่าโปรดสัตว์โลกนั้นเป็นแต่เพียงจิตสำนึกของผู้ที่เลื่อมใส บางทีเราระลึกถึง เราภาวนาเห็นพระพุทฺธเจ้า มันเป็นมโนภาพที่จิตของเราแสดงขึ้นมาเอง

ถาม ศาสนาพระศรีอารียเมตไตรยนั้น เท็จจริงแค่ไหน ที่ว่าบุคคลในยุคนั้นจะมีแต่ความสุขความสบายทุกอย่าง ขอหลวงพ่อบัณฑิตอธิบาย

ตอบ เรื่องศาสนาพระศรีอารียเมตไตรยเท่าที่รู้ เท่าที่อ่านมา ก็อยู่ในคัมภีร์พระมาลัยสูตร ในคัมภีร์พระ

มาลัยสูตรท่านก็บอกว่า ในศาสนาพระศรีอารีย-
เมตไตรยนั้น ผืนแผ่นดินจะราบเป็นหน้ากลอง
คนทั้งหลายจะมีรูปร่างสม่าเสมอกัน ไม่มีคนผอม
คนอ้วน ไม่มีคนต่ำคนสูง ทุกคนจะมีศีลมีธรรม
สม่าเสมอกัน อันนี้ในคัมภีร์พระมาลัยสูตรท่าน
กล่าวเอาไว้ แต่มีสิ่งที่น่าแปลกใจอยู่อีกอันหนึ่ง
ในสมัยปัจจุบันนี้ศาสนาพระสมณโคดมยังไม่สิ้น
บางครั้งก็มีผู้ไปประกาศตัวว่าเป็นพระศรีอารีย-
เมตไตรยไปเสียแล้ว อันนี้เป็นข้อสังเกตที่พุทธ-
บริษัทที่มีสติปัญญาควรจะทำความเข้าใจ ควรจะ
ทำความรู้สึกลักษณะนี้ ใครไปประกาศตนว่าเป็น
พระศรีอารียเมตไตรย คนนั้นไม่ใช่พระศรีอารีย-
เมตไตรย คนใดประกาศตนว่าเป็นพระอรหันต์
คนนั้นไม่ใช่พระอรหันต์ คนที่เป็นพระศรีอารีย-
เมตไตรยจริง เป็นพระอรหันต์จริง คนนั้นจะไม่
ประกาศตัว เพราะเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องอุตริ-
มนุสสธรรม เป็นธรรมอันยิ่งของมนุษย์ ใครไป
ประกาศแล้วเป็นการอวดอุตตริมนุสสธรรมที่ไม่มี
ในตน เป็นอาบัติปาราชิก ผู้ที่ท่านรู้จักเห็นแจ้ง
ท่านจะสังวรระวังในคำพูดในเรื่องนี้อย่างมากที่สุด
เช่นอย่างปัญหานี้บอกว่าให้หลวงพ่อบิณฑาธิบายเรื่อง

พระศรีอารียเมตไตรยนี้ก็สนใจ เพราะยังไม่เคย
เห็นพระศรีอารียเมตไตรย อ่านแต่ในคัมภีร์ ก็
มาเล่าให้ฟังแต่เพียงย่อๆ

ถาม **โยมแม่นับถือศาสนาอื่น เราจะทำอะไรให้โยม
แม่มานับถือศาสนาพุทธ**

ตอบ อันนี้อย่าไปกังวล คุณแม่นับถือคริสต์ อิสลาม ก็
ปล่อยให้ท่านนับถือไป ที่นี่เรานับถือศาสนาพุทธ
ก็ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบให้ท่านมองเห็นคุณธรรม
ของเรา ถ้าเรายังเป็นคนที่ยังหัวดีหัวรั้นต่อ
ท่านอยู่ แม้เราจะมาชวนให้ท่านมานับถือศาสนา
พุทธท่านก็ไม่มา ประเดี๋ยวท่านจะย้อนว่าคน
ศาสนาพุทธปฏิบัติอย่างนี้หรือ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่
ถ้าเราอยากให้ท่านมานับถือศาสนากับเราเนี่ย เรา
ต้องประพฤติดี เอาอกเอาใจ แล้วเวลาว่างๆ ก็
คุยๆ กันเล่น และอย่าไปด่าศาสนาท่าน ศาสนา
ของแม่ก็ดีเหมือนกัน ถ้าหากว่าแม่มาปฏิบัตินั่ง
สมาธิภาวนา งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตได้
มันก็จะดี แล้วก็ปฏิบัติแสดงความดีให้ท่านเห็น
ว่าเรานับถือศาสนาพุทธนี้ ดีจริงๆ น้อ! มันว่า
นอนสอนง่าย มันชักกางเกงในให้แม่ ชักผ้าถุง
ให้แม่ ล้างเท้าให้แม่ ตักข้าวให้แม่กิน ตักน้ำให้

แม้ดีมี ท่านก็เห็นความดีของเรา ไม่ต้องชักชวน
ท่าน เดี่ยวท่านก็ “อ้อ! ไฉนมันดีเว้ย!” เดี่ยว
ท่านก็กลับมานับถือศาสนาเรา

ถาม พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จะดูได้จากอะไร?

ตอบ อันนี้รู้ะไม่ใช่ ไม่ควรไปดูคนอื่น ควรจะดูเราเอง
ว่าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบหรือไม่ ถ้าหากว่าเรา
เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทุกคนก็ปฏิบัติดีปฏิบัติ
ชอบไปหมด เพราะว่าอันนั้นมันเป็นเรื่องส่วนตัว
เราจะดูแต่ภายนอกไม่ได้ มันดูยากกว่าใครปฏิบัติ
ดีปฏิบัติชอบ สมัยทุกวันนี้เขาเล่นลิเกเก่ง เพราะ
ฉะนั้น มันเป็นเรื่องที่ดูยาก ทีนี้ถ้าหากเราจะ
ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจริงๆ เราก็ตั้งใจว่าเราจะ
ปฏิบัติตัวของเราให้ดี เราไม่ควรไปกลัวคนอื่นจะ
ลงนรก เราควรกลัวเราจะลงนรกมากกว่า ทีนี้
สำหรับสหธรรมิกที่อยู่ด้วยกัน เราก็รู้ได้ด้วยการ
ประพฤติดุปฏิบัติ ถ้ามองเห็นว่าข้อปฏิบัติข้างนอก
นี้มันดีงาม สมกับสมณसारูป เราก็รู้ทันทีว่าผู้นั้น
เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ “สังวา เสนะ สีสัง
เวทิตัพพัง” ศิลเราจะรู้ได้ว่าใครบริสุทธิ์หรือไม่
บริสุทธิ์เพราะการอยู่ร่วมกัน เราอยากจะได้เรา

ก็อยู่ร่วมกันนานๆ ดูความประพฤติปฏิบัติของกัน
และกันไป ดังนั้น สำหรับพระภิกษุสงฆ์ ในเมื่อ
ไปสู่สำนักของพระเถระท่านใดท่านหนึ่งซึ่งท่าน
เป็นหัวหน้า ท่านให้ดูอยู่ ๓ วัน ถ้าแน่ใจว่าจะ
เป็นครูบาอาจารย์ของเราได้ ให้ขอนิสสัย ถ้าหาก
เราไม่แน่ใจ ถ้าเราสมัครใจจะอยู่ที่นั่นก็ดูต่อไปอีก
ถ้าไม่เห็นความดีความชอบของท่าน เราไม่สมัคร
ใจก็ลาท่านหนีไปเสีย ถ้าขึ้นอยู่ต่อไปอาบัติทุกกฏ

ถาม ผู้ที่บวชเป็นพระแล้วไม่ได้ประพฤติปฏิบัติธรรม
เดินจงกรม นั่งสมาธิ จะบาปหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ถ้าหากว่าบวชเป็นพระแล้วไม่ได้ปฏิบัติ เดินจงกรม
นั่งสมาธิ แต่รักษาศีลให้บริสุทธิ์สะอาด ไม่ละเมิด
สิกขาบทน้อยใหญ่ ถึงแม้ว่าคุณธรรมอื่นไม่เกิด
ไม่ได้ปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา แต่ว่าศีล
บริสุทธิ์หมดจด ศีล ๕ กับบริสุทธิ์ ศีลอื่นกับบริสุทธิ์
ศีล ๒๒๗ กับบริสุทธิ์ เมื่อศีลบริสุทธิ์สะอาดแล้ว
ไม่ได้ปฏิบัติสมาธิ สมาธิก็เกิดขึ้นมาเอง ถ้าศีล
บริสุทธิ์ การภาวนาก็คือมีสติรู้อยู่กับเหตุการณ์

ปัจจุบัน ผู้ที่มีศีลบริสุทธิ์ต้องมีสติสังวรระวังอยู่ทุก
ลมหายใจ การที่มีสติสังวรระวังอยู่ทุกลมหายใจ
นั้นแหละคือการฝึกสมาธิ เพราะสิ่งที่เราะวังอยู่
อยู่นั้น ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นอารมณ์
จิต รูปผ่านเข้ามาเรามีสติ และเราก็ไม่ได้ละเมิด
สิกขาบทวินัยของเรา ไม่ได้เดินจงกรม นั่งสมาธิ
ภาวนา ก็เหมือนกับได้เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา
เมื่อเราฝึกสติอยู่ตลอดเวลา มันก็เป็นสมาธิ
ภาวนาได้ ไม่เฉพาะแต่จะมานั่งหลับตาภาวนา
พุทโธๆ คนที่เขาปฏิบัติโดยไม่เคยนั่งสมาธิเลย
เวลาเขานั่งทำงาน เขานึกว่าเขานั่งสมาธิ มีสติรู้
พร้อม เดินไปทำงานมีสติรู้พร้อม เขาเดินจงกรม
เขาคิดงานของเขา เขาพิจารณาธรรม แล้วจิตก็มี
สมาธิ มีสติปัญญา รู้ธรรมเห็นธรรมได้ ตัวอย่าง
ก็มีอยู่หลายๆ คน ในปัจจุบันนี้ก็มี

ถาม การที่เราทำบุญทำทานกับพระที่ศีลไม่บริสุทธิ์
กุศลเราจะได้รับหรือไม่

ตอบ มี ให้ทานสัตว์เดรัจฉานได้อานิสงส์ร้อย ให้คนทุ-
ศีลได้อานิสงส์พัน ให้คนที่มีศีลมีธรรมมีอานิสงส์
หมื่น ให้ผู้มีศีลบริสุทธิ์ มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธาน
มีอานิสงส์นับไม่ได้

ถาม ภิกษุฉันคอฟฟี่เมตในตอนเย็นได้หรือไม่ เพราะอะไร

ตอบ อันนี้ผู้ที่ท่านอยากท่านก็ฉันได้ ผู้ที่ท่านไม่อยากท่านก็ไม่ฉัน ผู้ที่ท่านสงสัยข้องใจว่าคอฟฟี่เมตนั้นเป็นวัตถุอันหนึ่ง ซึ่งเป็นพวกประเภทอาหารเป็นแบ่งๆ นั้น จะทำจากอะไรก็ได้ ในเมื่อมันเป็นแบ่ง ถ้าท่านรังเกียจ ท่านก็ไม่ฉัน แต่หลายๆ ท่านก็ยังฉันอยู่ เพราะท่านว่ามันไม่ผิด แต่สำหรับพวกเราเนี่ยควรจะถือว่ามันผิดวินัย เพราะมันเป็นพวกประเภทใช้แทนอาหารได้ แต่ว่าผู้ที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ปากแก่ท้อง ก็ไปเกณฑ์เอาว่ามันไม่ผิด เพราะฉะนั้น ผู้ที่จะเคร่งในพระวินัยก็ไม่ควรฉัน เช่น ยาคุลท์ ในตอนเย็น เป็นต้น

ถาม ทำอย่างไรคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนจึงจะอยู่อย่างมีความสุข

ตอบ สุขเกิดจากความไม่มีหนี้ ถ้าทรัพย์ไม่มีหาความสุขไม่ได้ หนี้สินท่วมหัวก็ยิ่งทุกข์หนัก นี่ปฏิบัติ ๒ ข้อนี้พอแล้วจะมีความสุข สุขอย่างคฤหัสถ์นี้ สุขเพราะมีที่ดินอยู่ มีเรือนอยู่ มีเงินใช้ ไม่เป็นหนี้เป็นสินใคร แม้ว่าใจจะทุกข์เพราะเหตุอื่นก็ยังได้ชื่อว่าเป็นความสุข ถ้าคฤหัสถ์มีศีล ๕

นั่งสมาธิภาวนา แถมมีเงินมีทองใช้ มีบ้านอยู่
ยิ่งสุขใหญ่ อันนี้คือสุขคฤหัสถ์ สุขเพราะความ
ไม่มีโรคนี้ก็เป็นสุขอันหนึ่ง

ถาม **ประกอบอาชีพอะไรในทางฆราวาสที่หลวงพ่อดิ
วามีความเหมาะสมกับเศรษฐกิจในทุกวันนี้**

ตอบ อะไรก็ได้ ใครคล่องตัวในการทำงานก็ไปทำนา
ใครคล่องตัวในการทำไร่ก็ไปทำไร่ ใครคล่องตัว
ในการทำสวนก็ไปทำสวน ใครคล่องในการก่อ
สร้างไปก่อสร้าง ใครคล่องในการค้าขายไปทำมา
ค้าขาย อาศัยความพากเพียรพยายาม ล้มลุก
คลุกคลาน อดทน อย่าท้อถอย ในที่สุดแล้วเรา
จะประสบผลสำเร็จ

ถาม **การปฏิบัติที่ได้ชื่อว่าถูกต้องมีอะไรเป็นเครื่องวัด**

ตอบ มีศีล ๕ ข้อเป็นเครื่องวัด ปฏิบัติอันใดไม่ผิดศีล ๕
ข้อใดข้อหนึ่ง นั่นแหละเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง
ที่นี้สำหรับความรู้ความเห็น ความรู้อันใดเกิดขึ้น
ยึดมั่นถือมั่น มีอุปาทาน ทำให้เกิดปัญหาว่านี่คือ
อะไร นั่นคือตัวนิรณัน เป็นมิจฉาทิฎฐิ ความรู้
ที่เกิดขึ้นแล้วจิตไม่ยึดไว้สร้างปัญหาให้ตัวเอง
เดือดร้อน เพราะรู้แจ้งเห็นจริง มีแต่ปล่อยวาง
ความรู้อันนี้เป็นสัมมาทิฎฐิ

ถาม สมมุติว่าคนถือศีลกันหมดแล้ว ถ้ามีศัตรูต่างชาติ
เข้ามาเบียดเบียน เราจะไม่เป็นอันตรายหรือ

ตอบ อันนี้เป็นไปไม่ได้ คือว่าแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว คน
จะไปถือศีลหมดทุกคนนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะ
ฉะนั้นอันนี้ไม่ต้องวิตกกังวล หรือถ้าหากใครว่า
ถ้างดเว้นการฆ่าสัตว์แล้วจะได้กินอะไร ก็ไม่ต้อง
ไปวิตกกังวล เพราะเขาฆ่ากัน รับประทาน ฆ่ากันมา
ตั้งแต่ก่อนเราเกิด ทีนี้ถ้าหากว่าถือศีลกันหมด
ทุกคน เข้าศึกมารุก เช่น พระเจ้าวิชูทกะ ยก
กองทัพไปปราบพวกศากยะ พวกศากยะนี้ถือศีล
กันมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ไม่ฆ่าสัตว์เลย พอพระ
เจ้าวิชูทกะมาก็ไม่ยอมต่อสู้ จะทำอย่างไรก็ตาม
จะฆ่าจะแก่งนั้ก็ไม่สนใจทั้งนั้น จนกระทั่งพระ
เจ้าวิชูทกะล้างโคตรของศากยะไปหมดสิ้นจาก
โลก นั่นคือท่านผู้เคร่งในศีลในธรรม

ทีนี้เคร่งในศีลในธรรมอย่างนั้น คนอื่นเขา
ฆ่าท่าน ท่านไม่ยอมฆ่าตอบ ท่านก็เป็นผู้เคร่งใน
ศีล เป็นคุณสมบัติของพระโสดาบัน พระโสดาบัน
ยอมไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียน ไม่ข่มเหงไม่รังแกใคร
จะฆ่าก็ยอมตาย อันนั้นแสดงคุณธรรมอย่างสูงส่ง
ทีนี้โดยสามัญทั่วไป ผู้ที่ถือศีลก็ถือไป ผู้ที่ทำ

หน้าที่รบกึรปไป ผู้มีศีลนึกสนุกมาก็เอาพระเอา
เหรียญมาปลุกเสกไปแจกเขาด้วยก็ยิ่งดี

ถาม เดิมศีล ๕ ไม่บริสุทธิ์ แต่ถ้าเรากลับตัวกลับใจมา
ปฏิบัติจิตพิจารณา จะมีทางสำเร็จมรรคผลได้ไหม

ตอบ เดิมศีล ๕ ของปุถุชนนี้ไม่มีใครบริสุทธิ์สะอาด
เพียงพอ แต่เราอาศัยการปฏิบัติจิต ทำสมาธิ
ภาวนาไป เมื่อจิตของเรามีความบริสุทธิ์ ศีลของ
เราก็มีความบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์ของจิต หมายถึง
ถึง เจตนาแน่วแน่ต่อการปฏิบัติ เพื่อจะให้บรรลุ
มรรคผลนิพพาน การรักษาศีลในตอนต้นๆ ก็มี
เศร้าหมองบ้าง ต่างพร้อยบ้าง แต่เรามีเจตนาดีที่
จะสำรวมจิตเพื่อปฏิบัติศีลให้บริสุทธิ์ ประกอบกับ
การทำสมาธิภาวนาไป คุณธรรมก็ย่อมสามารถที่
จะเกิดได้

ถาม เราเป็นฆราวาส ทำผิดศีล ๕ ข้อใดข้อหนึ่ง ถ้าทำ
การล้างบาปจะหมดกรรมหรือไม่

ตอบ ไม่มีทาง พระพุทธเจ้าสอนว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้
ชั่ว ศีล ๕ นั้นแหละเป็นการทำผิดบาปโดยกฎ
ธรรมชาติ ถ้าหากเราปฏิบัติผิดศีล ๕ ข้อใดข้อ
หนึ่ง แล้วมาทำพิธีล้างกรรมล้างเวร นั้น! จะ

เปลี่ยนศาสนาพุทธให้เป็นศาสนาคริสต์ สิ่งที่เรา
ทำลงไปนั้นมันล้างกันไม่ได้ แล้วมันจะหมดบาป
ไปเพราะการอาบน้ำ การล้าง หรือการเสกมนต์
อะไรไม่ได้ทั้งนั้น เช่นอย่างเขาทำพิธีตัดกรรมตัด
เวร แต่งขันธ ๕ ขันธ ๘ ขึ้นมา แล้วเขาก็นำสวด
ว่า “ยัง กัมมัง ะริสสามิ กัลยาณัง วา ปาปะกัง
วา ตัสสะ ทายาโท ะริสสามิ” แล้วก็ว่ามันตัด
ได้ หมดกรรมหมดเวร อันนี้เขาหลอกลวง อย่า
ไปเชื่อ ถ้าใครอยากจะตัดกรรมตัดเวร ก็ให้มี
ศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ก็ได้ชื่อว่า
ตัดกรรมตัดเวร

ถาม **คฤหัสถ์ต้องทำธุรกิจการค้า วิธีจะรักษาศีลข้อ
มุสาวาทให้บริสุทธิ์ได้อย่างไร**

ตอบ มีวิธีอย่างนี้ ถ้าสมมติว่าเราไปซื้อของมาขาย เรา
ขายของให้ลูกค้า ถ้าลูกค้าว่า “ทำไมขายแพง”
“ต้นทุนมันสูง” “ต้นทุนมันเท่าไร” คิดค่าเสียเวลา
ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าขนส่ง ค่าเสียภาษี
ดอกเบี้ยว บวกเข้าไป! ค่าของที่มาตักค้างอยู่ใน
ร้านค้า ทุนมันก็เพิ่มขึ้นๆ ยิ่งค้างอยู่นานเท่าไร
มันก็ยังเพิ่มขึ้นๆ ซื้อมาทุน ๑๐ บาท ก็ตีราคา

ทุนมัน ๑๒ บาทก็ได้ ไม่ใช่โกหก เพราะว่ามันเป็น
อย่างนั้นจริงๆ เราเดินทางจากโคราชไปเอาของ
จากกรุงเทพฯ ไปก็ต้องเสียค่ารถ เอารถไปเอง
ก็ต้องเสียค่าน้ำมัน ค่าสิทหรอรถ ค่าอาหารการ
กินของผู้ที่ไป พอได้แล้วก็ต้องเสียค่าขนส่งมา
แล้วก็ต้องเสียภาษี ดอกเบี้ย เราก็คิดรวมเข้าไปซิ
นักการค้าต้องเป็นคนฉลาด คนรักษาศีลก็ต้อง
เป็นคนฉลาด แต่ถ้าหากว่าเรามีเจตนาจะโกหก
เขา มันก็ผิดศีลข้อมุสาวาท มันจะไปยากอะไร
การรักษาศีลข้อมุสาวาท

ถาม **การฆ่าเพื่อป้องกันตัว บาปหรือไม่**

ตอบ การฆ่าเพื่อป้องกันตัวนี้ก็บาป ฆ่าเพื่อสนุกก็บาป
ขึ้นชื่อว่าการฆ่าบาปทั้งนั้น แต่ว่าฆ่าพ่อฆ่าแม่
เป็นอนันตริยกรรม เป็นกรรมหนัก ฆ่าบุคคลผู้มี
คุณธรรมไม่เบียดเบียนใครก็เป็นบาปหนัก ฆ่า
คนที่มีจิตใจโหดร้าย ฆ่าข้าศึกก็บาป! แต่ว่าบาป
น้อยกว่าผู้มีคุณมีบุญ จะไม่บาปเลยนั่นเป็นไป
ไม่ได้ ที่นี้อย่างตำรวจไปฆ่าโจรผู้ร้าย โจรผู้ร้าย
มันก่อความเดือดร้อนให้แก่บ้านแก่เมือง ฆ่าคน
วันละ ๑๐-๒๐ คน ตำรวจไปฆ่ามันตายเสีย ได้

ทั้งบาปได้ทั้งบุญ ได้บาปเพราะการฆ่า ฆ่าคน
ที่มีใจโหดร้าย ไม่มีศีลมีธรรม ไม่มีกฎหมาย มี
ค่าเท่ากับกับสัตว์เดรัจฉาน แต่จะไม่บาปเลยนั้น
เป็นไปได้ แต่ว่าบุญก็ได้ บุญก็หาบาปก็หิว
ในกรณีทีกล่าวนี บุญมันได้มากกว่าบาป เพราะ
คนที่รอดตายวันละ ๑๐-๒๐ คนนั้นก็พ้นอันตรายไป

ถาม การจูดยากันยุงถือว่าเป็นบาปหรือไม่

ตอบ การจูดยากันยุง ยุงไม่ตาย มันได้กลิ่นแล้วก็บิน
หนีไป ไม่บาป

ถาม ถ้าฉีดยากันยุงชนิดสเปรย์โดยนิกโดยตรงจะบาป
หรือไม่

ตอบ ถ้าหากสมมติว่าเราเปิดประตูหน้าต่างเอาไว้ เรา
มองไม่เห็นตัวสัตว์ แต่ก็ฉีดยุงๆ ให้กลิ่นอบอยู่
ในนั้นป้องกันไม่ให้มันบินเข้ามา ถ้ายุงไม่ตายก็
ไม่เป็นบาป แต่ถ้าเรารู้ว่ายุงมีอยู่ในนั้น ไปฉีดยา
กันยุงไปถูกยุงตาย มันก็บาป ฆ่าสัตว์โดยเจตนา

ถาม หลวงพ่อครับ สำหรับคฤหัสถ์ที่มีความจำเป็นต้อง
ดื่มสุราเพื่อเข้าสังคม จะมีวิธีปฏิบัติอย่างไรครับ

ตอบ ถ้าหากเรามุ่งที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ เรา
ก็หาทางหลีกเลี่ยงแล้วแต่สติปัญญาของเรา แล้ว

ก็พยายามตีตัวออกห่างสังคมชั่วเหล้าทั้งหลาย เพราะไว้ในสังคมพวกชั่วเหล้านี้มันไม่เกิดผลดี สำหรับผู้ที่เข้าสังคม มีแต่ทำความเสียหาย ถ้าหากสมมติว่าในสังคมที่เป็นกิจลักษณะ เช่น การ เชิญกินเลี้ยงเป็นกิจลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องงาน เรื่องการ เจ้านายผู้หลักผู้ใหญ่ ซึ่งเราจำเป็นจะต้องอนุโลมตามเพื่อไม่ให้ขัดสังคม เราก็นึกขอ ขมาพระรัตนตรัย แล้วก็ขอปลงศีล ๕ เอาไว้ก่อน เมื่อเสร็จธุระผ่านไป แล้ว ปกติถ้าไม่มีสังคมเราก็ งดเว้นเด็ดขาด พอเวลาผ่านไป เสร็จงานเสร็จ การ พอรู้สึกว่ามันหมดกลิ่นหมดไอ เราก็ตั้งใจ สมาทานศีลใหม่ แล้วก็เริ่มต้นรักษาไป

ถ้าหากว่าเราจำเป็นต้องดื่มก็ให้มีสติ จิบๆ พอเป็นกิริยา อย่าให้มันมากเกินไปถึงกับหัวราน้ำ สำหรับศีลของคฤหัสถ์นี้มันหยุดพักไว้เป็นขั้น เป็นตอนได้ เมื่อเราตั้งเจตนางดเว้นเมื่อไร ศีล ก็บริสุทธิ์นับแต่บัดนั้นเป็นต้นไป แต่สำหรับ พระเจ้าพระสงฆ์นี้จะไปทำหยุดๆ หย่อนๆ อย่าง นั้นไม่ได้ ต้องทำสม่ำเสมอ สำหรับคฤหัสถ์ เรามีความจำเป็นก็ลาไว้ก่อน พอเสร็จธุระแล้วก็ ตั้งต้นใหม่ ที่นี้ถึงแม้ว่าเราอาจจะเมิดศีลเพราะ

ความจำเป็น เพราะใจเราไม่เข้มแข็งพอ เพราะเราเป็นผู้น้อย ความเกรงอกเกรงใจผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่ท่านทำเราไม่เดินตามหลังท่าน ท่านก็ตำหนิ แต่ถ้าเราเป็นผู้หลักผู้ใหญ่เราจะไม่ตี้มเลย “ขอตัวผมขอน้ำนั้นแทน โซดาเปล่าๆ แทน หรือน้ำส้ม น้ำหวาน เป๊ปซี่แทน” อะไรทำนองนั้น อย่างพระพนมลักษณานุลักษณะ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลฯ ท่านก็ไม่ตี้ม ที่นี้เวลากินเลี้ยง เขาก็จัดน้ำตี้ม พวกน้ำอัดลมพวกอะไรให้ท่าน สุราเขาก็ไม่แจกท่าน เพราะท่านไม่เอา อันนั้นท่านเป็นผู้ใหญ่ ท่านทำได้ แต่เราเด็กๆ เข้าสังคมนี้ ถ้าไม่อนุโลมตาม บางทีเพื่อนฝูงบางคนเขาเห็นก็หาว่าดูถูกเขา เขาเอาเหล้าสาदन้า ประเดี้ยวก็เกิดเรื่องทะเลาะกัน อันนี้เราก็พิจารณาตามเหตุการณ์

ถ้าหากว่าในบรรดาเพื่อนฝูงที่เรารู้จัก เขาเคารพต่อพระธรรมวินัย พอเขารู้ว่าเราไม่ตี้ม เขาก็ไม่รบกว่นหรอก อย่างดีเขาก็พูดประชดประชันนิดหน่อย บางทีก็ว่าฟี้ทิดบ้าง ท่านมหาบ้าง อะไรแล้วแต่เขาจะว่าไป

ถาม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เมื่อดื่มสุราเข้าไปก็ถือว่าผิดศีลใช้
ไหมครับ

ตอบ ใช่ อะไรที่เราทำด้วยความมีสติสัมปชัญญะ ถึง
บาปมันก็บาปน้อย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ไม่ใช่ว่า
เป็นการมั่งง่ายเกินไป หรือเป็นการหมิ่นประมาท
ว่าเวลาต้องการดื่มก็ดื่มไป เวลาต้องการรักษา
ศีลก็ทำ ทำเหยาะๆ แหยะๆ อะไรทำนองนั้น คน
ทั้งหลายผู้ที่เขาเคร่งเขาก็อาจจะตำหนิเรา ก็ไม่
เป็นไร เราค่อยฝึกฝนอบรมไป ในเมื่อจิตของเรา
มีความเข้มแข็ง อย่าว่าแต่เหล้าเลย แม้ยาพิษ
ดื่มลงไปมันก็ไม่มีปฏิกิริยาใดๆ เช่นอย่างมีใน
คัมภีร์ว่า เหล้ากรอกเข้าไปในปากพระอรหันต์
เหล้าหาได้ไหลเข้าไปไม่ มีแต่น้ำเปลาๆ ไหล
เข้าไป เพราะพระอรหันต์ท่านไม่ได้สำคัญมัน
หมายในรสชาติ ของที่มีน้มนาก็เลยกลายเป็นน้ำ
ดื่ม น้ำนมผสมกับน้ำเข้าไปในปากนกกระเรียน
มีแต่น้ำเท่านั้นไหลเข้าไป นมหาได้ไหลเข้าไปไม่
เพราะนกกระเรียนมันไม่มีลิ้นที่จะรับรสอาหาร
เพราะฉะนั้น ผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็งสามารถทำทุกสิ่ง
ทุกอย่างให้มันจิตได้ เพราะท่านปลงตก เช่นอย่าง
พระอรหันต์เป็นต้น มันก็ไม่มี ความหมายอะไร

อย่างในสมัยโบราณก็มีผู้กล่าวว่า พระเถระครูบา-
อาจารย์กินเหล้ากัน ไม่ใช่กินลงไปน้อยๆ กินไป
เป็นเทวๆ เลย แต่กินแล้วท่านก็เฉยอยู่ ที่นี้เจ้า
ลูกศิษย์ทั้งหลายนี้ พอไปเห็นอาจารย์กินเหล้า
เขาก็ว่าอาจารย์กินเหล้า เขาก็ไปกินเหล้ากัน พา
กันเมาตีกันหัวร้างข้างแตก เสร็จแล้ว อาจารย์
ก็เรียกมาถาม “ทำไมจึงเกิดทะเลาะกัน” “เมา
เหล้า!” “เฮ้อ! รู้ว่ามันเป็นเหล้า มันเมาอยู่ ไป
กินมันทำไม” “ท่านอาจารย์พากิน” “ฉันไม่ได้
กินเหล้า ถ้าฉันกินเหล้า ฉันก็เมา” ท่านว่าอย่าง
นี้ ในปัจจุบันนี้ก็ยังมียอยู่

ถาม การพูดเพ้อเจ้อเป็นบาปเป็นกรรมอย่างไร ขอได้
โปรดเมตตาอธิบาย

ตอบ การพูดเพ้อเจ้อเหลวไหล หาสาระไม่ได้ บาปก็คือ
ว่าไม่มีคนเชื่อถือ พูดเรื่อยเปื่อยไปไม่มีหลักฐาน
ก็ไม่มีคนเชื่อถือ พูดตลก เฮฮา เสียเวลาปฏิบัติ
ธรรม เสียเวลาทำงาน สงเคราะห์เข้าเป็นฉายา
ของมุสาวาท ที่นี้ผู้ที่ปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุมรรค
ผล นิพพาน ต้องสำรวจมวจา ประหยัดคำพูด
เพราะฉะนั้น บาปกรรมก็คือ มันเสียเวลาภาวนา

เสียเวลาที่จะพิจารณา แล้วทำให้จิตใจเศร้าหมอง
เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุกคติเป็นที่หวัง นั่นคือตัว
บาป

ถาม **การสวดมนต์ บทไหนที่ดีที่สุด**

ตอบ สวดมนต์นี้ดีทุกบท อย่าไปถือว่าบทนั้นดีบทนี้ไม่ดี
มนต์ต่าง ๆ นั้นเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า
เช่นอย่างมงคลสูตร ปราณโอะโรและทรงแสดง
ธรรมว่าอย่างไร กรณียเมตตสูตร ปราณโอะโร
แสดงธรรมว่าอย่างไร มันเป็นบทบันทึกคำสอน
ของพระพุทธเจ้า เช่นอย่างธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
ก็เป็นบันทึกที่พระองค์ทรงแสดงธรรมเทศนาเป็น
กัณฑ์แรกโปรดใคร ที่เขาไปกำหนดหมายว่า
สวดนั้นถึงจะดี สวดนี้ถึงจะดี อันนั้นเขาสอนกันมี
แนวโน้มไปในทางไสยศาสตร์ พวกไสยศาสตร์นี้
อย่าไปสนใจ ขึ้นเรียนไสยศาสตร์ไปกลายเป็นผี
ใหญ่หมด สวดมนต์ที่พระพุทธเจ้าเทศน์เอาไว้
เป็นการทรงจำคำสอน สวดมนต์หลักก็คือ สวด
พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เป็นการไหว้ครู คือ
ไหว้พระพุทธเจ้า และคุณธรรมของพระพุทธเจ้า
สาวกของพระพุทธเจ้าผู้นำศาสนา มา การสวด

มนต์นี้ เช่นเราสมมติว่าสวด “อิติปิ โส ภาคะวา
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ” ทำสติให้รู้ชัดๆ มัน
ก็เป็นภาวนาไปในตัว อะไรรู้ตามที่เรารู้ เช่น ตา
หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นสื่อสัมพันธ์กับโลก
ภายนอก ตาเห็นรูปมีสติ ถ้ามันเกิดรักเกิดชอบ
พิจารณา ถ้ามันเกลียด พิจารณา ให้มีสติรู้อยู่
ตลอดเวลา

อย่าไปสนใจกับเรื่องของคนอื่น เรามั่นคง
ในพระธรรมพระวินัย ในข้อวัตรปฏิบัติของเรา
รักษาศีลวินัยให้ดี เอาใจใส่ในการปฏิบัติให้ดี เรา
ไปอยู่ในสำนักไหน พักในสำนักไหน ก็วัตรของ
วัดนั้นเขามีอะไร ให้อนุโลมปฏิบัติตามเขา ถ้าเรา
ไม่ชอบอย่าไปขวางเขา ถ้าไม่ชอบระเบียบวิธี
การของวัดนี้ เราก็ไม่ต้องอยู่ ก็ต้องไปแสวงหา
ที่อื่น อย่าเอามติของเราไปขัดเขา ถ้าเรายังไม่พิน
นิสสัยมฤติ หรือพ้นแล้ว ถ้าหากเราจะไปศึกษา
ปฏิบัติในสำนักไหน แม้ว่าเราอายุพรรษาพ้นแล้ว
เราก็ต้องขอนิสสัย เพราะเราจะไปขออาศัยท่าน
อยู่ วินัยท่านก็ว่า อายุพรรษาพ้น ๕ แล้วต้องรู้จัก
พระธรรมวินัย อุบายวิธีแก้ไขปัญหิตัวเอง ถ้า
หากยังไม่เข้าใจสิ่งเหล่านี้ ๑๐๐ พรรษาก็ยังไม่

พัน ที่นี้เรายังแสวงหาครูบาอาจารย์เพื่อปฏิบัติอยู่ ก็แสดงว่าเรายังไม่พ้นนิสสัยมฤติ เพราะเรายังไม่ เข้าใจหลักการปฏิบัติ

การปฏิบัติ อย่าไปข่มใจให้มันสงบ หน้าที่ เพียงแต่กำหนดรู้อารมณ์เท่านั้น ความสงบให้ มันเป็นไปเอง สมาธิขั้นสมณะก็อาศัยวิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตา ขั้นวิปัสสนา ก็วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตา มันอันเดียวกัน สมาธิสมณะไม่มี วิปัสสนามันมีไม่ได้ ไม่มีสมาธิก็ไม่มีฌาน ไม่มี ฌานก็ไม่มีญาณ ไม่มีญาณก็ไม่มีวิปัสสนา

ถาม **ในการสวดคาถาพระกัณฑ์ไตรปิฎกได้อานิสงส์ อย่างไร**

ตอบ พระกัณฑ์ไตรปิฎกก็เป็นบทสวดมนต์บทหนึ่ง ได้อานิสงส์ก็คือเป็นการอบรมจิตและเป็นการทรงจำ พุทธพจน์ คำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อตั้งใจ สวดด้วยความมีสติสัมปชัญญะแล้ว อานิสงส์ของ การสวดนั้น จะทำให้จิตมีสมาธิ มีปิติ มีความสุข ตามหลักการทำสมาธิ เป็นการอบรมจิตใจ

พระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ก็หมายถึงยอดพระ ไตรปิฎก อักขระทุกบททุกตัวที่ท่านเอามารวม

กันไว้ เป็นหัวใจพระไตรปิฎก ใครจำหัวใจพระไตรปิฎกได้ก็เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ทรงไว้ซึ่งพระศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่มีอานิสงส์อย่างมากมาย

ถาม การจตุรฐปจฺเจยฺยขณะไหว้พระสวดมนต์ภาวนามีความสำคัญเพียงไร การสวดมนต์ภาวนาที่มีการจตุรฐปเทียมนและไม่จตุรฐปเทียมนได้กุศลต่างกันอย่างไร

ตอบ การจตุรฐปเทียมนขณะไหว้พระภาวนา เป็นการแสดงออกพร้อมทั้งกายวาจาและใจ ทั้งวัตถุทั้งคุณธรรม ที่นี้การสวดมนต์ภาวนาที่ไม่มีการจตุรฐปจฺเจยฺย ถ้าจะว่าโดยผลอันแท้จริงแล้วก็ได้ผลเท่ากัน ได้บุญเท่ากัน ดีไม่ดีการจตุรฐปเทียมนเปลือง ไปเกิดไฟไหม้บ้าน ให้โทษก็มี เพราะฉะนั้น อันนี้แล้วแต่เจตนาของผู้ใด

ถาม กรรมเก่าของคนเรามีหรือเปล่าครับ

ตอบ มีซิ เรามาเกิดเพราะกรรมส่งผลให้มาเกิด พระพุทธเจ้าท่านเทศน์ไว้ว่า อวิชชาความรู้ไม่จริงเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ทำกรรม เพราะรู้ไม่จริงจึงทำกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง เมื่อทำลงไปแล้ว

มันเกิดผล กายกับใจมีเจตนาร่วมกัน ใจตั้งใจว่า
จะทำ เสร็จก็ทำลงไป มันเป็นกรรม ที่นี้พอเป็น
กรรมแล้ว เราจะนึกว่าทำเล่นๆ ไม่ต้องการผล
ตอบแทน มันก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะกฎ
ธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น เรามาเกิดมาตายอยู่
นี้เพราะกรรมเก่าทั้งนั้น เช่นอย่างนักภวานานี้
ตอนแรกๆ มันอาจจะขลุ่ยขลุ่ย พอภวานาไปถึง
จุดที่เรามีมรดกของเก่านี้ มันจะวิ่งเข้ามาหนุน
ทันที แล้วจะทำให้จิตสงบรู้ธรรมขึ้นมาได้ง่ายๆ

ถาม ผู้ที่แต่งงานแล้วไม่สามารถมีบุตรได้ เป็นเพราะ
การผิดปกติทางด้านสรีระภายในที่แพทย์พิสูจน์
แล้ว จะมีกรรมอันใดที่เคยทำมา

ตอบ ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าเคยเทศน์เรื่อง
โพธิราชกุมาร โพธิราชกุมารเกิดมาเป็นเศรษฐี
แล้วไม่มีบุตรสืบสกุล วันหนึ่ง ท่านก็อธิษฐาน
บารมีว่า “ถ้าหากว่าเราจะมีบุตร เราจะบูชาชาว
เอาไฉ้ ขอให้พระพุทธเจ้าเหยียบผ้าขาวของเรา”
พระพุทธเจ้าก็รู้ล่วงหน้าว่าเศรษฐีคนนี้จะไม่มีบุตร
ตลอดชาติ ท่านก็ไม่ทรงเหยียบ พระสงฆ์ทั้ง
หลายก็ไม่เหยียบ เป็นเพราะบุพกรรมอันใด

เศรษฐีคนนี้ได้ไปพรากลูกพรากเต้าเขา ในสมัย
ก่อนมีพวกพ่อค้าล่องเรือสำเภาไปค้าขายในทะเล
พอติลมพายุมันมาพัดเรือจะจมมีจมแหล่ พวก
ชาวเรือทั้งหลายก็มาปรึกษากันว่า “ชะรอยจะมี
คนกาลกิณีติดมาด้วย” เขาทั้งหลายก็พากันให้
จับฉลาก พอจับฉลากแล้ว บุรุษผิวเมี้ยคนหนึ่งเป็น
กาลกิณี ก็จับฉลากได้แต่กาลกิณีถึง ๓ ครั้ง ๓
หน ชาวเรือทั้งหลายเขาก็สละไม้กระดานให้แผ่น
หนึ่ง ผูกคนทั้งสองติดไม้กระดานแล้วปล่อยลงไป
ในทะเล คลื่นทะเลก็พัดไปตามบุญตามกรรม ไป
ติดอยู่ในเกาะแห่งหนึ่งกลางทะเลซึ่งไม่มีผู้มีคน
แต่ว่าในเกาะนั้นนกทั้งหลายพากันไปทำรัง ออก
ลูกออกไขอยู่นั่น ผิวเมี้ยคู่นี้ไม่มีอะไรกิน ไปเห็น
ลูกนกทั้งหลาย ก็เอาไม้ไผ่ไปสีก่ไฟขึ้นแล้ว
ไปเก็บไขนกมาเผาไฟกิน เมื่อกินไขมันหมดแล้ว
เอาลูกมันมาเผากิน เมื่อกินลูกมันหมดแล้ว ก็
เอาไม้ไผ่ต้แม่มันมาเผากิน จนกระทั่งนกในเกาะ
นั้นหมด ที่เหลือก็พากันบินหนีข้ามทะเลไป

เพราะบาปกรรมอันนี้ สองผิวเมี้ยก็พากัน
ไปตกนรก เวียนว่ายตายเกิดหลายภพหลายชาติ
เมื่อเกิดมาสมัยโพธิราชกุมาร เพราะบาปกรรม

อันนั้น จึงบันดาลให้ผิวเมียคุณี้ไม่มีบุตร เพราะ
ฉะนั้น คนแต่งงานแล้วไม่มีบุตร บาปกรรมที่
ทำให้อวัยวะที่เป็นกำเนิดของทารกนั้นพิการไป
หรือมีอุปสรรคถึงกับไม่มีบุตรก็เพราะบาปกรรม
อันนี้

ถาม **อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นชายเป็นหญิงครับ**

ตอบ ความข่อง ความติด ติดข่องในนิสัยผู้หญิง ติด
ข่องในเพศหญิง เช่นอย่างคนเป็นผู้ชายไปแต่งตัว
เป็นผู้หญิง ที่นี้จิตมันก็ข่อง เพราะความอยาก
เป็น มันถึงได้เป็น เช่นตัวอย่างคนใช้ของเศรษฐี
เขาใช้ให้ขุนหมาทุกวัน อยู่มาวันหนึ่งแกก็คิดขึ้น
มาว่า “ขนาดหมาเศรษฐียังได้กินดีกว่าเราเลย
เราน่าจะเป็นหมาเศรษฐีดีกว่า” อยู่มาภายหลัง
เศรษฐีจัดงานเลี้ยง อาหารที่เหลือจากงานเลี้ยง
เขาก็ให้แกกินเพราะเขาทำมาก พอเสร็จแล้วแก
ก็กินไปๆ เอ้อ อร่อยนะ เสร็จเราละ จะกินเหมือน
หมาเศรษฐี กินเสียจนพุงนึก เสร็จแล้วตาย พอ
ตายแล้วไปเกิดเป็นลูกหมาเศรษฐี เพราะจิตมัน
ไปข่อง จิตมันไปข่องอยู่ที่ตรงไหนมันก็ไปติดอยู่
ที่ตรงนั้น

ถาม การอโหสิกรรม เมื่อเจ้ากรรมนายเวรอโหสิกรรม
ให้แล้ว ผู้นั้นยังจะต้องรับกรรมอีกหรือไม่

ตอบ อันนี้ต้องทำความเข้าใจ กรรมที่เราทำโดยมีคู่
กรณี เช่น ชกต่อย ตีกัน ทะเลาะเบาะแว้งกัน ใน
เมื่อทำลงไปแล้วต่างคนต่างเจ็บ แค้นใจ มันผูก
กรรมจองเวรกัน คือ คอยที่จะล้างจะผลาญกัน
แก้แค้นกันอยู่เสมอ ทีนี้ในเมื่อรับความเข้าใจกัน
ได้แล้ว ต่างคนต่างก็ยกโทษให้กัน อโหสิกรรมให้
กัน การผูกพยาบาท อาฆาต จองเวร ก็หมดไป
เพราะเราไม่คิดที่จะทำร้ายกันต่อไปอีก แต่บาป
กรรมที่ไปตีหัวเข้านั้นอโหสิไม่ได้ เพราะมันเป็น
กฎธรรมชาติ เราไปด่าเขามันก็เป็นบาป มันผิด
ศีลข่มขู่สาваท ตีเขา ฆ่าเขา ก็เป็นฉาษาแห่ง
ปาณาติบาตถึงเขาไม่ตายก็ตาม ถ้าเขาตายก็เป็น
ปาณาติบาต แม้ว่าผู้ที่ถูกทำร้ายจะอโหสิกรรมให้
คือไม่จองเวรกันต่อไป กรรมที่ผู้นั้นกระทำลงไป
แล้วย่อมแก้ไม่ตก นี่ต้องเข้าใจกันอย่างนี้

ทีนี้เราทำบุญอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร ถ้า
เจ้ากรรมนายเวรเขาได้รับส่วนกุศลของเรา เขา
ได้เกิดดีถึงสุข พ้นจากที่ที่เขาอยู่ซึ่งมันเป็นทุกข์

ทรมาน เขาดีอกดีใจ เขานึกถึงบุญคุณเรา เขาก็อโหสิกรรมให้เราได้ แต่กรรมที่เราฆ่าเขานั้นก็ยังเป็นผลกรรมที่เราจะต้องสนองอยู่ เพราะฉะนั้น ผู้ใดต้องการตัดกรรมตัดเวรก็ต้องให้มีศีล ๕ ข้อ จึงจะตัดกรรมตัดเวรได้

ถาม มีพระผู้ใหญ่บางองค์พูดเสมอๆ ว่า ภูต ผี เทวดาไม่มี เช่น พระภูมิเจ้าที่เป็นต้น เรื่องนี้เท็จจริงอย่างไร

ตอบ ภูต ผี เทวดา นี่มีจริง ถ้าใครยังไม่เคยโดนผีตบหน้าก็ปฏิเสธว่าไม่มี ถ้าใครไม่เห็นผี เป็นแต่เพียงรับฟังไว้ อย่าปฏิเสธและรับรอง เพราะในโลกนี้ สิ่งที่เรายังศึกษาไม่ถึงและมองไม่เห็นยังมีอยู่ ถ้าหากว่าภูต ผี ปีศาจ เทวดาไม่มี คัมภีร์ท่านไม่เขียนไว้หลอกเด็ก ผู้ที่เขียนคัมภีร์ว่า ภูต ผี ปีศาจ เทวดามีนี้ เป็นผู้ที่เคยสัมผัสเห็นภูตผีมาแล้ว พระภูมิเจ้าที่ก็เป็นพวกภูมมเทวดา เราถือว่าเทวดาผู้รักษาผืนแผ่นดิน เราไปปลูกบ้านปลูกช่องอยู่แล้ว เราตั้งศาลพระภูมิเอาไว้เป็นหลักบ้านหลักเมือง อันนี้เป็นจารีตประเพณีของเราซึ่งปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ

ถาม การถือศาลพระภูมินี้ผิดไหม?

ตอบ มีทั้งผิดและถูก เพราะคนเรายังมีความเห็นไม่ลง
รอยกันอยู่ ถ้าใครเห็นดีเห็นชอบก็ว่ามันถูก ใคร
ไม่เห็นชอบก็ว่ามันผิด ตอบเอาอย่างนี้ดีกว่า ถ้า
ใครจะปฏิบัติกับพระภูมิควรจะได้ปฏิบัติอย่างนี้
จะไปจุดธูปจุดเทียนบูชาหรือเช่นสังเวียอะไรก็
แล้วแต่ ทำไปเสีย แต่เมื่อทำบุญทำกุศลสิ่งใด
แล้ว อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้พระภูมิบ้าง บอกว่า
“เราได้ทำบุญอย่างนั้นๆ เรามาจุดธูปนี้ เรามา
บอกข่าวบุญให้แก่ท่านทราบ เราได้ตักบาตร
เราได้บวชพระ เราได้ฟังเทศน์ เราได้ทำสมาธิ
เราขออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ท่าน ท่านทราบ
แล้วจงอนุโมทนา อนุโมทนาแล้วไปเกิดดีถึงสุข
เสีย อย่ามานอนคุดคู้อยู่ในกระท่อมเล็กๆ นี้ มัน
ไม่สบาย” บอกท่านอย่างนั้น

ถาม เมื่อเวลาผู้ถูกวิญญานอื่นเข้าทรง จิตของผู้กระทำ
การเข้าทรงนั้นไปอยู่แห่งใดจึงปล่อยให้คนอื่นเข้า
มาทรง

ตอบ จิตวิญญานของท่านผู้นั้นก็อยู่ในตัวของเขา แต่
ว่าในเมื่อเขาน้อมจิตน้อมใจของเขาให้ตกอยู่ใน

อำนาจของวิญญูณแล้ว เขาก็ไม่มีประสิทธิภาพ
พอที่จะต่อต้านกับวิญญูณนั้นๆ ได้ อันนี้มีตัวอย่าง
คือ มีนายคนหนึ่งอยากจะทดลองการทรงวิญญูณ
อุตสาห์ไปเชิญหมอทำพิธีทรงวิญญูณมา ก็มาทำ
พิธีตามแบบของเขา ผู้ที่ต้องการอยากจะทรง
วิญญูณนั้นก็ปฏิบัติตามคำแนะนำทุกอย่าง ใน
เมื่อปฏิบัติตามคำแนะนำ เขาก็ให้บริกรรมคาถา
ตามแบบของเขา เมื่อบริกรรมภาวนาไปแล้วจิต
ก็มีความสงบลง มีปีติมีความสุข เหมือนกับที่เรา
บริกรรมภาวนาธรรมดา แต่เขาตั้งใจจะรับการ
ทรงนั้น อีกสักครู่หนึ่งก็ปรากฏว่า มีรูปร่างของ
วิญญูณที่เขาเชิญมาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้า เมื่อ
ปรากฏแล้ว เขาก็น้อมจิตน้อมใจรับการทรง
วิญญูณนั้นก็เข้ามาทรงทันที ในเมื่อเข้ามาทรง
แล้ว ความรู้สึกดั้งเดิมของเขาเปลี่ยนไปในทันที
ทันใด ปีติและความสุขหาย ยังเหลือแต่ความ
แน่นในหน้าอก แล้วหนักไปทั้งเนื้อทั้งตัว ใน
ขณะนั้นเขายังมีสติเป็นของของตัวเองอยู่ แต่เขาก็
พยายามนึกต่อต้าน เขาบอกว่าการทรงนี้ไม่ดี ไม่
ดีเพราะไม่ใช่ความสุข พอถูกทรงแล้วหนักตัว
ปวดศีรษะ แล้วก็รู้สึกตัว อีกสักพักหนึ่งเขาก็

ไม่รู้สีกตัว ต่อไปก็เป็นเรื่องของวิญญูณทรง
 ภายหลังเมื่อการทรงผ่านพ้นไปแล้ว ที่หลังเขาก็
 มาคิดว่า ต่อไปเราจะภาวนาตรงที่มันมีปิติ มี
 ความสุข จะไม่ให้วิญญูณเข้าทรง แต่เมื่อจะ
 ภาวนา จะทำอย่างไร ก็ต้องขอยืมคาถาของ
 อาจารย์ผู้ทำพิธีทรงมาบริกรรมภาวนา เมื่อบริ-
 กรรมภาวนา พอจิตสงบ มีปิติ มีความสุข เจ้า
 วิญญูณที่เคยทรงนี้ก็ไผ่ล่หน้ามาทันที ในตอนนี
 เขาแข็งใจ เขานึกว่าไม่ยอมให้ทรงๆ เขานึกอยู่
 อย่างนี้ แล้วกระแสนจิตของเขาก็พุ่งอยู่ที่รูปร่าง
 ของวิญญูณ พอพุ่งไปได้สักพักหนึ่ง เนื้อหนัง
 ของรูปร่างนั้นก็พังไปหมด ยังเหลือแต่โครง
 กระดูก ในที่สุดโครงกระดูกก็หลุดฮวบลง แล้ว
 สลายตัวไปหมด หลังจากนั้นเขาภาวนาอย่างไร
 วิญญูณก็ไม่มารบกวนเขาอีก อันนี้เพราะเขา
 มีสติสัมปชัญญะเข้มแข็ง เขาไม่ยอมให้วิญญูณ
 เข้าทรง วิญญูณจึงทรงเขาไม่ได้ เมื่อวิญญูณ
 เข้าทรงแล้ว วิญญูณเดิมของเขาก็แฝงอยู่ในนั้น
 ไม่ได้หนีไปไหน แต่หากถูกวิญญูณดวงใหม่ที่มา
 เข้าทรงนี้บีบบังคับให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของ
 วิญญูณดวงใหม่นี้หมด เขาจึงไม่มีพลังจิต

ประสิทธิภาพอะไรจะเป็นตัวของตัว เรื่องของ
เรื่องจึงกลายเป็นเรื่องของการทรงไปหมด

ถาม คำพยากรณ์ของคนทรงจะเชื่อถือได้เพียงใด แค
ไหน

ตอบ คำพยากรณ์ของคนทรงนี้ก็เชื่อถือได้พอๆ กับ
หมอดูคู่กับหมอเดา ถ้าคนทรงยังมีสติสัมปชัญญะ
ดี ยังไม่ถูกอะไรมาก่อนให้เกิดกิเลส โสภ โภธ
หลง ภายหลัง ตอนแรกๆ นี้ ทำนายอะไรก็
แม่นยำๆ แต่เมื่อนานๆ ไปแล้วความแม่นยำจะหาย
ไปหมด เหมือนกับอาจารย์ให้หอย มันก็แม่นยำแต่
ทีแรก ต่อไปแล้วมันก็ไม่แม่นยำ เรื่องของวิญญาน
นี้ก็เหมือนกัน บางอย่างเราก็พอเชื่อถือได้ บาง
อย่างก็เชื่อไม่ได้ มีผิดบ้างถูกบ้าง เพราะวิญญาน
นี้ไม่ใช่ผู้วิเศษเหนือมนุษย์เราเท่าไรหรอก ถ้า
หากอย่างพวกเรานี้ภาวนาทำจิตให้เป็นสมาธิ มี
อะไรดีๆ กันจริงๆ แล้ว ก็สามารถที่จะทำนาย
ทายหักตัวเอง หรือคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับ
เรื่องอดีต อนาคต ปัจจุบันได้ หลักวิชาการมัน
ก็มีอยู่

ถาม การที่เราจะตอบแทนบุญคุณครูบาอาจารย์จะทำ
อย่างไรครับ

ตอบ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เพราะวัดเป็นสถานที่ที่เขา
สร้างเอาไว้ให้คนศึกษาปฏิบัติธรรม ถ้าใครปฏิบัติ
ดีปฏิบัติชอบ นั้นแหละได้ชื่อว่าตอบแทนครูบา
อาจารย์ ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่พี่น้อง

ถาม ครูบาอาจารย์ที่สอนว่าร่างกายประกอบด้วยธาตุ ๔
ดิน น้ำ ลม ไฟ เวลาคนตายธาตุอะไรหมดไปก่อน

ตอบ เวลาคนตาย ธาตุลมหมดไปก่อน ลมหายใจเหือก
สุดท้าย หยุดหายใจก็เป็นอันตายทันที

ถาม หลวงพ่อครับ คนเราในขณะกำลังใกล้จะตาย จิต
คิดในเรื่องดีก็จะได้ดีใช่ไหมครับ

ตอบ ใช่

ถาม ตอนเกิดอุบัติเหตุผมกินเหล้าด้วย ตอนลงจากเขา
หัวกระแทกหิน หัวยุบเลย ผมไม่ทราบนึกถึง
พุทโธและหลวงพ่อดีอย่างไรครับ

ตอบ เพราะจิตมันคล่องตัว จิตที่เราฝึกไว้จนคล่องตัว
มันจะเป็นอย่างนี้ เช่นอย่างหลวงพ่อรถไปคว่ำถึง
๒ ครั้ง นั่งรถมาก็เทศน์มัทรีเล่นๆ พอรถเสีย
หลักปั๊บ มันก็หยุดเทศน์มัทรี วิ่งเข้าที่ของมัน

สว่างไสว ทั้งๆ ที่มีด็กก็มองเห็นหมดบริเวณรอบๆ เพราะฉะนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างต้องฝึกให้มันคล่อง ในเมื่อเราฝึกให้มันคล่อง พอถึงอุบัติเหตุมา มันจะวิ่งเข้าที่ของมันเอง เพราะฉะนั้น อย่าไปคิดว่าไม่ต้องนึกถึงอะไรก็ได้ จวนจะตายค่อยนึกเอา ไม่มีทาง

ถาม ผู้ที่ประสบอุบัติเหตุแล้วกล่าวว่ารูปเหรียญมงคลช่วยให้เขารอดจากอุบัติเหตุ นั้นๆ จริงหรือไม่ หรือเพราะเหตุอะไร

ตอบ มีทั้งจริงทั้งไม่จริง ที่จริงก็คือว่า คนที่ยังไม่ถึงที่ตาย รูปเหรียญพระนั้นๆ ก็ช่วยได้ แต่ถ้าจะถึงที่ตายแล้ว อะไรมันก็ป้องกันไม่ได้ แต่ว่ารูปเหรียญนั้น รูปพระกิติ วัตถุมงคลกิติ ที่เราถือไว้ ห้อยคอไว้ เอาเตือนใจ เมื่อเวลาเกิดอุบัติเหตุจะได้นึกถึงพระถึงเจ้า บางทีเรานึกถึงพระถึงเจ้าก็อาจจะรอดพ้นอันตรายไป เพราะบุญกุศลมันยังช่วยต่อชีวิตให้ เพียงแต่ว่านึกพุทโธๆ มันก็เป็นบุญอยู่แล้ว สมมุติว่าชีวิตของเราจะสิ้นลงในวันนี้ พอพุทโธๆ ใจแน่วแน่ขึ้นมา มันก็ต่ออายุไปได้ เพราะบุญกุศลนั้นส่ง แต่ผู้ที่จะถึงวาระที่จะต้อง

ตายแล้ว ต่อให้พระพรหมมาป้องกันก็ไม่เหลือ

ถาม การเอาสมาธิไปรักษาโรค ใช้สมาธิแค่ไหนครับ

ตอบ ทำจิตให้สงบสว่างเมื่อไรก็เอาไปรักษาโรคได้ทันที
พอจิตสว่าง สามารถพุ่งเข้าไปในร่างของคนไข้
ได้ เราก็สามารถตรวจโรคได้ พอรู้ว่าเขาเป็น
โรคอะไรก็แผ่เมตตาให้เขา

รู้นอกเป็นสมุทัย
รู้ในเป็นมรรค

ถ้าไปรู้นอกก็เป็นเหตุให้สร้างบาปสร้างกรรม

ถ้ารู้เข้ามาข้างในเป็นเหตุให้ละวาง